

MAGYAR L

HUNGARIA
Tp.

T. „Dunaposta“

BUDAPEST
Postafiók 151.

Igazgató és felelőszerkesztő: **dr Paál Árpád**

Laptulajdonos: **SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R.-T.**
Törv. szám: Tr. B. 11/1. Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr Gyárfás Elemér**

Módosítás alá kerülnek a főiskolai oktatásról szóló törvények

Calinescu nemzetnevelésügyi miniszter kemény beszédet mondott az egyetemi tanítás hibáiról

București. Saját tud. Armand Calinescu nemzetnevelésügyi miniszter kedden ismertette az egyetemi és főiskolai rektorok előtt a főiskolai oktatásról szóló törvények módosításáról és kiegészítéséről szóló törvénytervezetet.

A román egyetemek — mondotta — szép eredményeket mutathatnak fel, de vannak igazságtalan hiányosságai, amelyeken segíteni kell. Így a diákok gyöngé képzésével kerülnek ki. Ennek többek között az oktatás szervezete az oka. A katedrák igen nagy száma például nem alkalmas a jólkészült fokozására. Fizikailag is lehetetlen, hogy egy ifju 30—40 féle előadásokat eredményesen hallgasson. A katedrák nagy száma tudományos szempontoknak sem felel meg. Kimutatható, hogy tisztán személyi okokból egy újabb jelentkező kielégítése céljából létesítettek eddig folyton új és új tanszékeket, a leglehetségtelenebb elnevezésekkel.

— A nepotizmus sok gyöngé elemet juttatott be eddig a főiskolai oktatásba, azért ezután files lesz az, hogy a tanárok rokonait ajánlják a tanszékvezetésnek. Megtiltottam, hogy egy tanár több katedrát foglaljon el és több, — az egyetemen kapcsolatos tudományos intézményt vezessen. Tudok eseteket, hogy egy tanárnak két tanszéke is volt és helyettesített egy harmadikon s amellett két klinikát vezetett.

— Természetes, hogy ehhez nem lehetett fizikai ideje sem. De megtörtöl intézkedéseket vezettek be a törvénybe azok ellen, akik nem tartják meg előadásukat. A multban ugyanis egyetemi tanár maradhatott valaki akkor is, ha 15 éven

át sem tartott egyetlen órát sem. Végül véget vetünk annak a rendszernek, hogy sok tanár kinevezésének elnyerése után szegre akasztotta a tudományos foglalkozást. Ezután, aki nem végez továbbra is alkotó tudományos munkát, az állásáról lemondottnak tekintetik.

MEGVALASZTOTTÁK A MÁRMAROSI ELSŐ ORTODOX PÜSPÖKÖT

Bucuresti. Saját tud. Az ortodox nemzeti tanács kedden a képviselőház ülésében megválasztotta Mármaros első ortodox püspökét. Választottá Stan személyében. A választás után Miron Cristea patriarcha beszédében azt fejtette ki, hogy a magyar uralom idejében majdnem teljesen szünetelt ezen a vidéken az ortodox vallási élet s hogy a magyar esendőszuronyok között végzett propagandájával ő létesítette ott az első két ortodox parochiát, amelyeket azután a háború után sok más követett.

OLASZ KÜLDÖTTSEG ÉRKEZETT BUCURESTIBE A ROMÁN-OLASZ GAZDASÁGI TÁR- GYALÁSOKRA

Bucuresti. Saját tud. Kedden este érkezett Bucurestibe az olasz gazdasági küldöttség, hogy a román kormány képviselőivel tárgyalásokat folytasson. A küldöttség vezetője Riccardo Raffaele olasz képviselő, az olasz nemzeti külkereskedelmi intézet elnöke.

Japán új kínai politikája a mikádó elhatározása alatt

Csang-kai-Sek tábornagy üzenetet adott ki a kínai néphez, hogy folytatja az ellenállást

Londonból jelentik: A japán kormánykörökhöz közelálló Vosi Sinbun szerint szerdán terjesztik jóváhagyás végett a Mikádó elé a japán kormány nyilatkozatát, mely leszögezi a sárga Monroe-elvet. „Keletázsia a keletázsiaiaké” jelszó alatt. Együttal a kormány-nyilatkozat ki fogja jelenteni, hogy a régi Kína csak az imperiális nyugati hatalmak gyarmata volt, s az hullott most romba. Új Kínát kell fölépíteni, s ebben Japán minden erejével közreműködik.

FRANCIA ÉS AMERIKAI SEGÍTSÉG CSANG-KAI-SEKNEK

Csungkingből jelentik: A Central News jelenti: Csang-Kai-Sek üzenetet intézett a kínai néphez. Ebben hangsúlyozza, hogy elhatározott szándéka folytatni az ellentállást japánnal szemben a végső győzelemig.

Japán lapok jelentése szerint Hong-Kongba nagymennyiségű fegyver és lőszer érkezett, mely három hónapra lehetővé teszi Csang-Kai-

Sek számára a háború folytatását. Kanton eleste után elhatározták, hogy ezt a hadianyagot behajózzák a francia-indokína felé. Több száz teherkocsi a Kvangcsauban kirakott hadianyagot Csung-Kingba szállította. Ezek a tények bizonyítják, — írják Tokióban —, hogy nem komoly az a francia ígélet, hogy beszünteti a hadianyag szállítását. A „Nisi-Nisi” című japán nagylap Hongkongból jelenti, hogy Junanhuban kínai-francia-amerikai tőkével repülőgépgyárat létesítenek 30 millió yen alaptőkével. Franciaország szállítja az anyagot és a gépeket. Kína adja a munkásokat. A gyár főként katonai repülőgépeket fog gyártani.

ALAPTALAN HIR A JAPÁN KÜLÜGY- MINISZTER ÖNGYILKOSSÁGÁRÓL.

Párizsból jelentik: Egyes lapok azt a hírt közölték, hogy Ugati japán külügyminiszter öngyilkos lett. A párizsi japán nagykövetség alaptalannak jelentette ki a hírt.

A hangjáték

(S. I.) — Wells fantasztikus története a Mars-lakók támadásáról néhány órán keresztül valóság lett Amerikában. Valóság, mert sok millió amerikai szentül hitte, hogy valami titokzatos hatalom romba dönti városait, és Newyork, lángol Csikágó. Annyira hitte, hogy páni félelem vett erőt a tömegben, az emberek fejvesztetten rohantak a búvóhelyekre, feltették a gázárcokkat a mentették, ahogy tudták nyomorult életüket. Legalább így mondták el tegnap a táviratok azt a váratlan sikert, amit az egyik nagy amerikai leadó Wells ismeretes regényéből készült hangjátékával aratott.

Most aztán lehet elmélkedni rajta világszerte, hogy tulajdonképpen mi ez? Micsoda lelkiállapotot jelent, milyen tömeghangulatot, hogy egyszerre sok városban, egészen függetlenül egymástól ekkora riadalmat tud okozni az ilyen idegizgató játék, ami a szenzációt hajhászó amerikaiknak egyébként a mindennapi kenyere? Honnan fakad, hogyan árad szét a lelkekben ez a nagy nyugtalanság, mely az izgalmat hírtelenül támadt perceiben el tudja hinni a hihetlent és el tudja képzelni, hogy a hatalmas Amerikát, mérhetetlen távolságokból, óceánokon keresztül meg tudja támadni úgy az ismeretlen ellenség, hogy városok dőlnek romba pillanatok alatt és percek alatt elpusztulhat minden, amit évtizedek munkája épített fel?

Igaz, hogy pánik mindenütt támadhat, ahol sok ember van együtt aránylag szűk helyen. Zsufolt színházakban éppen úgy, mint a nagy személyszállító gőzösk fedélzetén vagy nagy városok túlszűfolt utcáin és negyedeiben. Csupán az arányok változnak aszerint, hogy mennyi embert száll meg ez a tömeg-hisztéria s mekkora helyen. Eszerint ez az amerikai riadalom sem különös, sem meglepő nem volna, méreteit pedig egyszerűen annak az óriási hatalmas számláján lehetne elkönyvelni, amit a technikának mai eszközei jelenteni tudnak. S azzal lehetne lerázni ezt az elmélkedést, hogy ezekkel a hatalmas eszközökkel nem szabad játszani.

Ez az amerikai tömeghangulat azonban, mely ilyen hírtelenül át tudott csapni az őrzött tömeghisztériába, egészen biztosan sokkal többet jelent, mint pusztán pánikot, mely bármikor úrrá lehet a tömegek felett. Ennek a hangulatnak, mely ily hírtelen kicsapott a rendes medréből s ilyen nagy területek tömegeit hatalmába tudta ejteni egy másik, sokkal mélyebb és szívósabb hangulat a talaja és csak egyedül ez magyarázza meg ezt az amerikai tragikomikus esetet, mely néhány napon keresztül a legfőbb csemegéje lesz az ottani közbeszédnek. Közeli rokona, valóságos testvére ennek az a féktelenül őrzött öröm, mellyel — éppen ma egy hónapja — Chamberlaint Londonban, Daladiert Párizsban, Hitlert és Mussolinit az ők fővárosaiban fogadta a nép.

Tulságosan egyszerű volna ezt a hangulatot azzal a pacifista sóhajjal jellemezni, hogy, ime, a tömegek irtóznak a háborútól, rettegnek mindenféle támadástól és semmit sem kívánnak annyira, mint a békét. Azok az európai és amerikai körök, melyek a pacifista nevet, a béke-barátság méltóságteljes palástját lefoglalták maguknak, már régen gyanusak a népek szemében, mert a béke, melyről kenetteljes szemforgatással beszélnek szoktak, egész társa-

d
m
pe
búj
köz
ról itt

zetek számára a te-
z a béke tulajdonkép-
az igazi bárányszőrbe
a pacifizmushoz semmi
meghangulatnak, mely-
ről itt

Ez a tulajdonképpen nem
egyéb, mint az emberiség mai szellemi szín-
vonalának, ismereteinek és öntudatának, az
egész földgolyót átfogó világképének jelentke-
zése. Ma minden embernek, aki ujságot olvas,
rádiót hallgat, szívében pedig igazságérzés la-
kozik, látnia kell a hazugságoknak azt a szem-
éremetlen és esztelen táncát, ami a nemzet-
közi porondon a legnagyobb gondolatok, a leg-
tisztább érzések, a legvilágosabb valóságok kö-
rül folyik. Látnia kell, hogy az emberi tudás
mai színvonalán, azoknak a hatalmas eszkö-
zöknek a birtokában, melyeket a kutatás, az
ismeretek és felfedezések az ember kezébe ad-
tak, a földi igazságokat és valóságokat már a
legszebb hazugságokkal sem lehet eltakarni a
legegyszerűbb ember szeméi elől sem, mert
mindenki olvas ujságot, mindenki hallgat rá-
diót, mindenki emlékezik többé-kevésbé mind-
annak az ellenkezőjére, amit ma ugyanabból a
szájából hall vagy ugyanannak az irányzatnak
a zászlóján olvashat.

Amikor tehát örjögő örömmel várjuk a
repülőtereken a hazatérő minisztereket, annak
örvendeznek, hogy valahol szertefoszlott az a
sűrű, mesterséges köd, amelyben a valóságok
természetes színtjei veszedelmes zátonyok le-
hettek és ezzel elmúlt a fejük fölül a veszély,
amit az elrejtett zátony a békés hajóra jelent.
Amikor pedig a Wells-i utópiából összerótt
hangjáték véres jelentései egész nagy városok-
kat páni félelemmel töltenek el, ez annak az
irtózatnak elemi kitörése, amivel a tömegek
öszönös igazságkeresése, — a keresztényi tanítá-
s e legmélyebb, immár eltörölhetetlen ered-
ménye — azt a másik, sokkal veszedelmesebb
hangjátékot nézik, amit a kultúra és civilizá-
ció csodálatos eszközeinek segítségével, ezek-
nek az eszközöknek bitorlásával láthatatlan
nemzetközi érdekszövetségek űznek és azzal az
érzéssel töltik meg az egyszerű embert, hogy
ebből a zürzavarból bármelyik pillanatban ki-
csaphat az a borzalom, ami most csak félre-
értés és szenciációhajászás volt.

CORSO (HEYMAN) MOZGO

Ma és mindennap a francia fi gyártás gyémánt filmje
CHARLES BOYER egyetlen filmje: **A MEREK**
Kedvezményes jegyek nem érvényesek!

Miniszterválság a francia új pénzügyi tervek miatt

Reynaud lesz az új pénzügyminiszter

Párizsból jelentik: Politikai körökben
élénk izgalmat keltettek azok a hírek, amelyek
Marchandeaux pénzügyminiszter tervbevetett intéz-
kedéseiről a hétfő esti minisztertanácsról ki-
szivárogtak. A *Journal* szerint a pénzügyminiszter
a valuta korlátozással egyértékű intézkedéseket
tervez és az aranykészletek és devizák rekvirá-
lására gondol. A lap különösen tartja, hogy a
miniszterelnök és a pénzügyminiszter a zokás-
sal ellentétben ezeket a híreket nem aóltatta
cáfolatra. Annyi tény, hogy a pénzügyminisz-
ternek tulajdonított tervek határozott allentét-
ben állnak azokkal a kifogásokkal, amelye-
ket a miniszterelnök a képviselőházban leg-
utóbb tett. Az *Oeuvre* szerint a hétfői minisz-
tertanácsban a pénzügyminiszter terveire vonat-
kozólag nem jött létre megegyezés. A tervet el-
sősorban *Chautemps* és *Bonnet* ellenzte. Híre
jár, hogy *Marchandeaux* be akarja nyújtani le-
mondását az esetre, ha a minisztertanács nem
fogadja el pénzügyi programjának lényeges
pontjait.

Párizsból jelentik: A francia miniszter-
tanács kedden későn délután ismét összeült. Elő-
zetesen *Marchandeaux* és *Bonnet* külön tanács-
koztak *Daladier* miniszterelnökkel, majd a mi-
nisztertanács után *Sarraut* belügyminiszter a
sajtó képviselői előtt a következő nyilatkozat-
ot olvasta fel:

— A minisztertanács hétfői és keddi ülésén
a pénzügyminiszter kifejezte azt a kívánsá-
gát, hogy tárcájáról lemond. *Daladier* és a kor-
mány többi tagjának kérésére azonnal elhatá-

rozta, hogy továbbra is együttműködik a kor-
mánnyal mégpedig az igazságügyi minisztérium
élén. *Reynaud* helyén, aki pénzügyminiszter
lesz.

A RADIKÁLIS PART ÚJ KÜLPOLITIKÁT AKAR

Párizsból jelentik: A radikális párt mar-
seillei értekezletén a párt külpolitikájára vonatkozólag az előadó a következő határozati ja-
vaslatot terjesztette elő:

— Franciaország nyugati, földközitengeri,
afrikai és gyarmati nagyhatalom. Következés-
képpen távoli érdekeinek fölviráztatása számára
sokkal fontosabb, mint annak a hálátlan
zsandárszeropnek a betöltése, melyet Francia-
ország a győzelem mámorában tűzött ki maga
elő. Felülvizsgálás alá kell venni Franciaország
külsőpolitikai kapcsolatait és a kötelezettség-
vállalásokat csak a létérdekeket érintő pontokra
kell korlátozni, mely nem lehet akadály a
nak, hogy adott esetekben, a szükséghez képest,
máshol is közbelépjen. De mindenkor teljes
cselekvési szabadsága és az esélyek és kilátások
gondos mérlegelése alapján. Mindenütt jelen
kell lennünk és nem kell lemondanunk baráti
kapcsolatainkról, de a barátság nem jelent
szükségképpen olyan katonai szövetséget, mely
hosszú évekre és változhatatlanul lekötí az or-
szág sorsát.

Kávéházakban, vendéglőkben kérle mindenütt
a "MAGYAR LAPOK"-at

Irek Irta: Kajhleen Warren

Igaz történetet mondok el. Különös mód, zor-
dan végződik. De ez nem meglepő, mert a törté-
netek, melyek az 1922-ik évi ír zavargások alatt
kezdődtek valamennyien zordan végződnek.
Nagy, népes vendéglőben ültem, amikor a férfi
belépett. Magas volt, szélesvállú, sötéthajú, kék-
szemű, vaskosajkú. Igazi vérbeli ír arc. Leült az
asztalhoz, minden mozdulatát megfigyelhettem.
Ír napilapot húzott elő. A számkivetett éhes, pa-
tétikus arckifejezésével olvasni kezdett. Minden
hasámban a hazai helyeket és embereket kereste.

Ekkor belépett a lány. Azonnal észrevettem
a fajbéli azonosságot kettőjük között. Szinte kü-
lönösnek találtam, hogy két ír ember összetalál-
kozik az asztalomnál. Azonnal egymásra ismer-
tek. A férfi örvendező meglepetésében felugrott.
„Maureen” — kiáltotta. „Michael” — visszahan-
gozta a lány.

— Tíz éve, hogy nem találkoztunk, Maureen,
a zavargások óta. Tíz éve nem láthattam magát,
aki a legszebb volt valamennyi hazai lány kö-
zött — mondotta a férfi mély, lágyeségű hang-
ján. A lány nevetett. Sötét, szomorú kék szemét
ráfüggesztette a férfi arcára.

— Nem változott meg Michael Donovan —
mondotta halkan. — De én nagyon megváltoz-
tam azóta az éjszaka óta, amióta Paddy...
Amióta Paddy... meghalt.

Lecsüggesztette a fejét. Szomorú szeme ráme-
redt az abroszra. A férfi összerázkódott, kezét
ökölbe szorította, de még lágyabban szólt a lehor-
gasztott fejű leányhoz.

— Paddy Halloran? Keserű balszerencse!
Amikor meghallottam, úgy sírtam, mint a kis-
gyerek. Hiszen tudja, milyen jó barátok voltunk,
bár mind a ketten magát szerettük. Emlékszik,
hogy nyomon követtük minden léptét és én meg-

esküdtem, hogy megölöm Paddyt, ha maga őt
választja. Emlékszik kedves? — A férfi multha-
nézően mosolygott.

Maureen is mosolygott, gyöngéden nézett fel
társára. Egyikük sem vett tudomást rólam. Hal-
kan beszélgettek, de én minden szavukat megér-
tettem. Raitam kívül senki sem törődött velük.
A leány újból megszólalt:

— Maga már elszökött, ugye, akkor éjjel,
amikor Paddyt megölték? Hiszen magát is üldöz-
ték. Városról-városra kergették, azok a vadállat-
ok, már napok óta. Pedig jól emlékszem, milyen
boldogok voltunk még egy héttel azelőtt, mikor
Paddy és én megmondtuk magának, hogy elje-
gyeztük egymást és mindenki szerencsét kívánt
nekünk. Maga félrehúzódt, komor és sötét lett
az arca, úgy hogy szinte félttem magától. De az-
után adaiótt hozzám, megszorította a kezemet.

„En is sok szerencsét kívánok, magának,
Maureen Paddynak is... Bár szívem mélyén azt
kívánom, hogy vinné el a dögvész”.

Ezen a furesza szerencsekívánaton jószívűből
nevetünk. Paddynak sugárzott a szeme, amikor
megölte magát. És egy héttel később, maga már
menekült és két napra rá megölték Paddyt.
Azután Paddy rokonai megölték Terence Flana-
gant.

A leány elhallgatott. Mereven, mozdulatlanul
ült a széken. Szomorú, kék szemében megalvadt
a borzalom. Michael arca megvonaglott. Valamit
mondani akart. De elfehéredett szájából nem jött
ki szó.

— Mondja el kedves, mert sohasem hallottam
az igazat. Csak zavaros, ellentmondó híreket —
suttogta végül.

A leány vad, elkéseredett beszédbe kezdett:
— Donnellyék estélyt adtak Rose leányuk és
a fiatal Murphy eljegyzésének örömeire. Sokáig
együtt maradtunk. Táncoltunk és énekelünk,
jókedvünkben. Már két óra is elmúlt, amikor ha-

zakészültünk. Az öreg Donnelly félrehúta
Paddyt és azt mondta:

„Nem gondoldd fiam, hogy életedet kockáz-
tatod, ha kimerészkedsz az éjszakába? Ellen-
feleink leselkednek reánk, hogy még többet le-
gyilkoljanak közülünk”.

En kérve-kértem Paddyt, hogy maradjunk.
De ő csak nevetett aggodalmamon. Azt mondotta
Donnellynek. Sohasé felte az őt. Zsebéhez nyúlt,
megértettem, hogy nála van a revolvere és így
kevésbé félttem.

Igy hát elindultunk. En Paddy karjába ka-
paszkodtam. Ő lehajolt hozzám, mosolygott és
tréfált velem. Már nem láttuk a fényt Donnellyék
ablakában. Előttünk a sötétség. Megborzongtam,
mert féltettem Paddyt.

— Hosszú az út, drágám. A vérszomjas gaz-
emberek leselkednek reád — könyörögtem. De
Paddy csak ment előre a sötét úton. Jaj, olyan
hideg volt. A sötétség mintha hőrtönbe zárt vol-
na. A fákról csepegett az eső. Sírtak és zokogtak,
ahogy a szél korbácsolta őket.

Elérkeztünk a keresztútra. Éreztem, hogy itt
történni fog valami. Két hónap előtt itt lőtték
le Jack Carneyt. Ugy találták meg reggel a po-
csolyában. Ujra kértem Paddyt: forduljunk vis-
sza. De ekkor hirtelen motorzúgás vegyült a szél
üvöltésébe.

— Ők azok — sikoltottam. — Ezek az árda-
gok mindég autóban jönnek. Szaladj vissza,
Paddy, majd én szembeszállok velük.

Paddy arca elsápadt, összeszorított szájával
sziszegte:

— Nem futok el. Nem hagylak itt. Valaki el-
árult. Szűz Máriára esküszöm, megtudom, hogy
ki volt a gazember.

Megállt a keresztúton és belekiáltott az éj-
szakába:

— Gyertek gazemberek. Gyilkoljatok meg, ha
tudtok, ti jádások. Isten irtalmazzon nektek,

A cseh-magyar döntőbírósi tárgyalások megkezdése Bécsben

Megérkeztek az érdekelt államok küldöttségei. Kánya Kálmán magyar külügyminiszter elismeréssel szólott arról, hogy a cseh kormány a döntőbírósi tárgyalásokba való beleegyezéssel a jövőbeli békét előmozdította a két állam között

Budapestről jelentik: Kánya külügyminiszter, Teleki kultuszminiszter, Csáky István gróf külügyi kabinetfőnök, Pataky Tibor miniszterelnökségi államtitkár vezetésével a magyar kormány által megbízott küldöttség kedden a menetrendszerű gyorsvonattal elindult Bécsbe, a szerdán kezdődő döntőbírósi tárgyalásra. A magyar delegációval együtt Bécsbe utazott Erdmansdorf és Da Vinci budapesti német, illetve olasz követ. Elutazása előtt Kánya külügyminiszter a Magyar Távirati Iroda tudósítójának a következőket mondotta:

— A magyar nemzet a legnagyobb bizalommal néz a döntőbírósi tárgyalások működésére. Öszinte hálával fogadjuk azt a rendkívül súlyos és önfeláldozó munkát, amellyel a nehéz feladatot megoldásához hozzáálltak. Nagyrészen nekik köszönhető, hogy a müncheni egyezményben megszabott három hónapi határidőt ténylegesen egy hónapra sikerült leszorítani. Talán nem kell újabb hangsúlyozni, hogy amit mi előreláttunk, a három hónapi határidő veszedelmes hosszúnak bizonyult. Megelégedéssel állapítjuk meg, hogy a cseh kormánnyal sikerült a legkényesebb politikai kérdésben a döntőbírósi tárgyalások elindítását elfogadtatni, mely körülmény nem maradhat hatástalanul a jövőbeli viszonyunk kialakulására északi szomszédunkkal.

Kánya magyar külügyminiszter újabb megállapítása a feszültség enyhüléséről

Bécsből jelentik a Magyar Távirati Iroda: A Kánya külügyminiszter és Teleki kultuszminiszter vezetése alatt a magyar küldöttség tagjai este 8 óra 15 perckor megérkeztek Bécsbe. Fogadtatásukra a bécsi keleti pályaudvaron

megjelent Dörnberg német külügyminisztériumi protokoll-főnök, magyar részről a bécsi magyar főkonzul.

Kánya külügyminiszter megérkezése után a Német Távirati Iroda szerkesztőjének a következő nyilatkozatot tette:

— A magyar kormány, híven immár hagyományossá vált békepolitikájához, minden eszközt megragadott arra, hogy a magyar-cseh

kérdés megoldásakor az erőszak elkerülhető legyen. Ezért, bár megtette a szükséges óvintézkedéseket, a megegyezés útjára lépett. Mint ismeretes, a komáromi megbeszélések a magyar és a cseh delegáció között nem vezettek eredményre és így fölmerült az a gondolat, hogy az ügyet a gyorsabb megoldás végett a két érdekelt nagyhatalom elé vigyék. Amint javaslatunkat a cseh kormány elfogadta, a már veszedelmessé vált feszültség enyhült. Minnygyárt a müncheni póttjegyzőkönyv nyilvánosságra hozatala után láttuk, hogy a három hónapi határidő túlságosan hosszú. Félő volt, hogy a felgyülemlett gyújtóanyag robbanásához vezet, mely halomra döntötte volna a négy müncheni nagyhatalom konstruktív béketervét. Ezért mindenki a legnagyobb megelégedéssel fogadta azt a hírt, hogy a két nagyhatalom elfogadta a döntőbíráskodás kényes feladatát, amiért nemcsak az érdekelt országok, hanem Európának nagyrésze is őszinte köszönetet mondhat. A tekintélyhatalmak bebizonyították, hogy a békés evolúció szükségességét nemcsak hirdetik, de áldozatot is tudnak hozni érte.

A német és olasz külügyminiszterek Bécsben

A cseh küldöttség megérkezése. — A döntőbírósi tárgyalásai a Belvedere-palotában folynak. — Szerda estére döntés várható

Bécsből jelentik: Ribbentrop német birodalmi külügyminiszter kedden megérkezett Bécsbe, hogy a szerdán kezdődő cseh-magyar döntőbírósi tárgyalásokon az egyik döntőbírói tisztet teljesítse. A másik döntőbíró, Ciano gróf olasz külügyminiszter Bolsanóból kedden este indult el, a szerdán reggel érkezett meg az ausztriai fővárosba.

A cseh kormány küldöttsége is már kedden megérkezett. A cseh küldöttséget Kvalkovszky külügyminiszter vezeti, s tagjai még Krno külügyminiszteri kabinetfőnök, továbbá Tiso szlovák miniszterelnök és Volosin ruszin miniszterelnök.

A döntőbírósi tárgyalásokra ideértek még a római és a berlini magyar követek is.

Kedd estig az előkészületek tervezési úgy alakultak, hogy ezek szerint a tárgyalások a Belvedere-kastélyban lesznek. Savoyai Jenő herceg egykori palotájában. A tárgyalások szerdán délelőtt kezdődnek, s azokon a két döntőbíró külügyminiszteren kívül a magyar és cseh

külügyminiszterek is résztvesznek. A tárgyalások alatt az érdekelt felek küldöttségének többi tagjai, akik mint szakértők vannak jelen, a szomszéd termekben várakoznak, hogy szükség szerint a bíróság hívására azonnal rendelkezésre készen tudjanak állani.

A tárgyalások felől különben általános elővélemény az, hogy azok még szerdán befejeződnek, s estére már meglesz a döntés.

Katonai vegyesbizottság tárgyal Pozsonyban az átengedendő területek átadása módjairól

Pozsonyból jelentik: Pozsonyban a következő hivatalos közleményt adták ki:

— A cseh és magyar katonai szakértők hétfőn este Pozsonyban összeültek, hogy előkészítsék ama területek kiürítésének technikai részleteit, amelyeket az olasz-német döntőbírósi Magyarországnak ítél. A katonai szakértők munkája mindaddig tart, amíg a megszállás végét nem ér.

mert előbb golyót kergetek bűnös testetekbe.

Félőrrülten kiáltoztam, hogy meneküljünk. De akkor már láttam őket. Csendesesen lopakodtak. Ott álltak a nágya alá. Hároman álltak ott, szemükbe húzott kalappal, feltűrt gallérral. Paddy elé vettem magamat. De ő félretaszított, hogy elegendem a sárban. Az egyik lőtt. Paddy öszszeroskadt. Még háromszor lőttek rá. És akkor megláttam az árulót. Amint ellopódzott a motor fénye mellől az árnyékba. Az arcvonásait nem ismerhettem meg, eltakarta a szemébe húzott kalap. De tudtam, hogy ez a negyedik ember a júdás és Paddy is tudta. Mert ez az alak emelte fel a karját és mutatott rá Paddyra. Ő adta meg a jelt, ő intett a másik háromnak. Paddy felkönyökölt, lőtt. A júdás karja lehanyatlott. Felordított kínjában. Átlőtt kezét szorongatta. A többiek elvonultak és az autóból emelték. Letérdeltem Paddy mellé. Keblemre ágyaztam fejét. Hallottam, ahogy az autó elvágta. Egyedül voltam Paddyval. Vére a ruhámat áztatta.

— Átlőttem a kezét — mormolta. — Mond meg apámnak és a fiúknak, hogy átlőttem a kezét. Kedves, csokolj meg...

Megcsókoltam. Teste nehéz lett a karjaim között. Vér bugyborékolat ajkán. Órákig ültem így. Ringattam Paddyt karjaim között. Míg Mike Leary arra dőcögött a szekeren. Részeg volt, de azonnal kijózanodott. Szekerére emelte Paddyt. Vágtattunk a zord, hideg éjszakában. Leary lovait ostorozta. A krumplizsákok között ültem. Paddy véres testét tartottam karjaim között. Félóra múlva hazaérünk. Leary dörömbölt az ajtón. Jerry Halloran hajadonfőtt állt a küszöbön.

— Ki van odakünn? — kérdezte.

— Paddyt lelőtték a fekete gazemberek! — kiáltotta Leary.

A ház belsejéből dühös hörgés hallatszott. A férfinép kirohant. Jerry leemelt engem a szekerről. Sean és Paddy apja a szegény, véres testet

bevitték a házba. Gyöngéden nyúltak hozzá. Mintha újszülött csecsemőt karolnának. Szerencsétlen édesanyja tehetetlenül zokogott. Ahogy elvitték mellette a halott fiát, kinyújtotta reszkető öreg kezét. Kisimította a kuszált fűrtöket Paddy sápadt homlokából:

— Mindig kuszált a hajad, Paddy — mormolta eszelősen.

Panaszos hangja a szívembe metszett. Kirohantam a gyászházból. Bezárkóztam a szobámba. Nem is a gyilkosokat átkoztam, hanem a közülnök való gazembert, aki elárulta Paddyt. De Paddy megjelölt. Fivéréi megtalálják majd az átlőttkező embert. Meg is találták másnap. Az eső zuhogott a városra. Az ablakban álltam és kiéreztem, amikor elfogtak a házam előtt. Flanagan volt. És én azt hittem, hogy Paddy jó pajtása. Hiszen együtt játszottak kölyökkorukban. Egy szer megcsókolt engem a vásáron és nevetett, amikor jól arcul vágtam. És most meg fog halni az esőben. Isten könyörüljön rajtunk. Vad kegyetlen napok voltak.

Jerry később elmondotta, hogyan halt meg Flanagan. Odacipelték a keresztútra. Lelőtték és a pocolyába dobták a testét. Flanagan egyre azt hajtogatta, hogy amzok lőtték át a kezét. Mert orvul ő utána is lőttek az éjjel. Térdreborult, úgy könyörgött, hogy ne öljk meg, mert ő ártatlan Paddy halálában.

— Ki volt veled? — kérdezte vad gúnnyal Sean.

— Egyedül voltam. Én is hazafelé tartottam, amikor megsebesítettek.

Flanagan Paddy apjának lábába kapaszkodott. De Sean öklével rávágott a hazug szájára. Flanagan csendes imádkozott. Könyörögve nézett hóhéraira. Amikor rálöttek: felsikoltott és a szívéhez kapott, Sean újból és újból rálőtt. Azután bedobták az áruló szitává lőtt testét a motaras vízbe. Mintha belekapaszkodott volna ki-

meredő ujjával az agyagos partba. Szeme és szája nyitva maradt. Elájultam, amikor Jerry elmondta a borzalmat. Ez az igazság. A törvény előtt nem beszéltek róla, ezekben a zavaros időkben, mert senki sem tudta a tiszta igazságot. De Flanagan anyja elátkozta az egész családot, a szegény szerencsétlen lélek. És én, én nem tudtam Irországban maradni többé.

Apám nemsokára meghalt. Angliába költöztem, May nénémhez. Dolgozom. Nem akarok hazamenni többé. Hiszen minden megváltozott azóta és Paddy meghalt.

A férfi kinyújtotta kezét a leány felé. — Szegény Paddy! Szegény kis Maureen. Mennyi vér, mennyi halál... Bár maga mellett lehettem volna, mikor a szörnyű szerencsétlenség történt. De hiszen jól tudja, hogy nekem is menekülnöm kellett.

A leány nem figyelt a szavára. A férfi jobb kezére meredt. A kézre, amelynek tenyere nyitva pihent az asztalon. A leány kék szemében szörnyű borzalom tükröződött.

A férfi észrevette a merev pillantást. Tekintette az asztalon pihenő kezére esett. Vérhullám öntötte el az arcát, majd viaszárgára sápadt. Visszarántotta a kezét. A leány halk, fenyegető, tompa hangon kérdezte:

— Mit jelent ez a sebhely, a tenyerén, Mikhael? ... Hol szerezte?

Én is előrehajoltam. Feszültem lestem az arcát. Az ír férfi szája hangtalanul, nehezen mozgott. Mintha beszélni akart volna, megmagyarázni a leánynak: hol, hogyan szerezte a sebet. De a lány számonkérő, lenyűgözően lángoló szeme megbénította a nyelvét. Nem tudta elmondani a hazug mesét.

A lány szédelegve felemelkedett honfitársa mellől.

— Júdás — sziszegte halálos megvetéssel. Támolygó léptekkel imbolygott a kijárat felé.

A döntőbíró államok sajtója a várható döntésről

Az olasz lapok szerint a magyar kívánságokat összeegyezteteli az új Csehszlovákia fennmaradása érdekeivel

Rómából jelentik: Az olasz közvélemény érdeklődése Bécs felé fordul. A *Corriere della Sera* így ír:

— Az a felkérés, amelyet a szembenálló felek Magyarország és Csehország az olasz és német kormányhoz intéztek, újabb bizonyítéka annak, az erkölcsi tekintélynek, amelyet Olaszország és Németország Európában élvez. Ez pedig politika hecsületeségének következménye. A hecsületeség viszont az igazság és a nemzetközi jog elismerésén alapszik. *Ciano* a bécsi döntőbírói tárgyaláson a Duce iránymutatásának megfelelően fog eljárni. A várható döntés tekintetében még nem szabad jóslásokba bocsátkozni. A döntés vezérelve az lesz, hogy összeegyeztessék a magyar nép jogos kívánságait a kialakulóban lévő új Csehszlovákia fennmaradásával.

A *Gazetta del Popolo* szerint az irányadó szempont a néprajzi elv. A lap kiemeli az északi magyar városok kulturális jelentőségét és hozzáteszi, hogy *Ciano* gróf és *Ribbentrop* minden szakértői adat teljes figyelembevételével fog dönteni. A lap szerint *Ciano* és *Ribbentrop* már a szerdai nap folyamán meghozzák a döntést.

A *Giornale d'Italia* szerint a döntőbírói tárgyalások szerdán délelőtt 11 órakor kezdődnek és rövid ebédszünet után délután folytatódnak. Valószínű, hogy a határozatot már szerdán este közé teszik. A vitás kérdést az igazság követelményeinek megfelelően fogják megoldani és ki fogják elégíteni Magyarország jogos kívánságait. Egy új és szebb korszak kezdődik, mely mindenki számára csak nyereséget jelent.

A NÉMET LAPOK SZERINT BIZTOSÍTJAK VALAMENNYI ÉRDEKELT FÉL JAVÁRA A JÖVŐ BÉKÉS KIALAKULÁSÁT.

Mint Berlinből jelentik a német lapok vezető helyen foglalkoznak a bécsi döntőbírói tárgyalásokkal és hangoztatják azoknak jelentőségét. A *Berliner Börsenzeitung* így ír: „Döntést a népek örendelkezési joga alapján hoznak. A német és olasz külügyminiszter döntésének célja az lesz, hogy valamennyi érdekelt fél számára biztosítsa a jövő békés kialakulását. A bécsi határozat számolni fog a természet törvényével, az érdekeltek akarásával és a népek örendelkezési jogával. A bécsi döntés pél-

Ribbentrop német külügyminiszter. — mint megírtuk — Rómában folytatott tárgyalásokat. Képünk akkor készült, amikor Attolico olasz nagykövet a berlini pályaudvaron elbúcsúzott Ribbentrop-tól.

dája lesz a viszályok békés elrendezésének, mint amilyen a müncheni megegyezés volt.”

A *Völkischer Beobachter* így ír: „A két érdekelt állam belátása s a Berlin és Róma közvetítési készsége feleslegessé tette, hogy Csehország újalakulásának ebben a maradék kérdésben a négy nagyhatalom újból össze jöjjön. A népek örendelkezési jogának gyakorlati megvalósítását Németország és Olaszország felkérésével a legjobb kezekbe tették le. Ezt a bécsi döntés kézzelfoghatóan befogja bizonyítani.”

Az *Essener National-Zeitung* (Göring lapja) szerint a bécsi döntőbírói tárgyalás azt is be fogja bizonyítani, hogy a Róma—Berlin-tengely változatlanul erős. A német és olasz külügyminiszter új renddel pótolja majd Bécs-

Chamberlain az alsóház elé terjesztette az angol-olasz egyezmény haladéktalan életbeléptetése iránti indítványát

Megkezdődött az előterjesztésre az időszerű külpolitikai kérdések vitája

Londonból jelentik: Az alsóház keddi ülésén az ülés elején *Geoffrey* államtitkár bejelentette, hogy a légvédelmi szolgálatra jelentkezett önkéntesek száma meghaladja az egy-milliót.

Noel *Bacher* képviselő Csehszlovákia helyzetéről érdeklődött és azt kérdezte, valóban vissza kell-e adnia Csehszlovákiának a müncheni egyezmény értelmében mindazokat az ingóságokat, amelyeket a csehek szeptember 23. után a szudéta-német területről elszállítottak. Chamberlain a kérdésre nem válaszolt.

Az interpellációk után Chamberlain bejelentette, hogy szándékában van az angol-olasz egyezményt haladéktalanul életbeléptetni és arranzve határozati javaslatot terjeszt az alsóház elé, mely így hangzik:

— Mondja ki az alsóház, hogy örömmel üdvözlöi a kormányt az angol-olasz egyezmény életbeléptetésére vonatkozó szándékát

A kormánytámogató pártok Chamberlain szavait egyöntetűen megéljenezték. Csak az alsóház egyetlen kommunista tagja, *Gallacher* kiáltotta: „Soha!” A felkiáltást általános derűtség követte.

A továbbiakban a munkáspárt vezére, *Attlee* őrnagy szólalt fel. Kijelentette, hogy a munkáspárt ellenzi az angol-olasz egyezmény ratifikálását. Ezután *Attlee* kérdést intézett Chamberlainhoz, hogy azonosítja-e magát lord *Winterton*nak a szovjet ellen hangoztatott álláspontjával. Majd azt mondta, hogy a gyarmatbirodalmakat nemzetközi megbízatás alá kellene vetni és ezt a megbízatást az egész világ javára gyakorolják.

A HELYZET FEJLŐDÉSE A MÜNCHENI EGYEZMÉNY ÓTA.

Chamberlain hosszabb beszédet tartott az *Attlee* őrnagy által megkezdett vitában.

— A müncheni egyezmény — mondotta — kísérlet volt, hogy tanácskozás révén érjük el a megegyezést két demokrata és két totális nagyhatalom között. A kísérlet sikerre vezetett. Igaz, hogy a megegyezést sok olyan dolog követte, amelyre mindnyájan azt kívántuk, bár ne történt volna. Nem szabad azonban szem elől téveszteni, hogy a másik megoldás sokkal veszedelmesebb lett volna Csehszlovákiára nézve. A szudéta-német területen azért vették alapul az 1910-es népszámlálást, mert a csehek tudatosan megváltoztatták a helyzetet és cseheket telepítettek olyan helyekre, ahol túlnyomó rész-

ben a párizsi békéket és jóváteszi azok hibáit. Az ítélet tárgyilagos lesz. A népi hovatarozást veszi irányadóul és számot vet mindkét fél érdekeivel.

JÖVŐHÉTRE ÖSSZEHOVJÁK A MAGYAR ORSZÁGGYÜLÉS KÉT HÁZÁT.

Budapestről jelentik: Az országgyűlés két házát a jövőhét elejére összehívják. A kormány felhatalmazást kér a törvényhozástól a Felvidék visszacsatolásával kapcsolatos intézkedések végrehajtására. Az első ülésen úgy a képviselőházban, mint a felsőházban a kormány beszámol az elmúlt hetekben folytatott külpolitika tevékenységéről. Mint beavatott helyen közlik sor kerül azoknak a reformoknak és reorganizációs terveknek végrehajtására is, amelyeket *Imrédy* miniszterelnök a kaposvári programban bejelentett és, amelyek azóta is újabb fejlődésen mentek keresztül. De ünnepélyes formában megemlékeznek a Felvidék magyar lakta területeinek az anyaországba való visszatéréséről is.

ben németek laktak. Jelenleg a helyzet az, hogy 580 ezer cseh került át Németországba és 250 ezer német maradt Csehszlovákia területén.

Chamberlain ezután a cseheknek nyújtandó kölcsönről beszélt.

— A kölcsön ügyét — mondotta — annak idején a parlament elé terjeszttem. A már rendelkezésre bocsájtott tízmillió fontot a kölcsönösszögből le fogjuk vonni. Egyelőre még nem bizonyos, hogy a francia kormány hajlandó-e résztvenni a kölcsönben. Ami a megmaradó Csehország területének garantálását illeti, még nem vagyok abban a helyzetben, hogy többet mondhatok, mint amennyit *sir Thomas Inskip* mondott. A helyzet addig nem tisztázódik, míg valamennyi kisebbség kérdése elintézve nincs. *Attlee* őrnagy úr úgy látszik, azon az állásponton van, hogy nem lenne helyes Csehszlovákia területét továbbra is megcsonkítani. A kormány azonban képtelen erre az álláspontra helyezkedni és azt magáévá tenni. Ami ma történik, az a békeszerződések által megvont határok módosítása. Nem is az a kérdés, hogy módosítani kell-e időnként a határokat, hanem az, hogy tárgyalás vagy erőszak útján módosítsák-e.

NÉMETORSZAG TERJESZKEDÉSE DÉLKELET-EURÓPÁBAN.

Chamberlain ezután válaszolt *Attlee*nek arra a kijelentésére, hogy Németország nemcsak gazdaságilag, hanem politikailag is erősíti befolyását a délkelet-európai államokban.

— Nem kívánjuk Németországot ezektől az országoktól elzárni, — mondotta, — sem pedig gazdaságilag bekeríteni. Ezen a területen azonban Angliának is vannak bizonyos gazdasági érdekei, amelyeket fenn akarunk tartani. Nem kell szükségképpen gazdasági háborút folytatni Anglia és Németország között, de lehet bizonyos verseny. Mi, angolok versenyben nőttünk naggyá és nem érdekünk, hogy a világ bármely része szegény maradjon.

Mozgószínházak műsora:

APOLLÓ: „1918. KITÖRT A BÉKE.” Főszerepben: Spencer Tracy, Gladys George.

CORSÓ: „A MÉRÉG”. Főszerepben: Charles Boyer.

Dorian: „FÉRJFOGÁS”. Főszerepben: Loretta Young.

Harminchat év óta függ mozdulatlanul egy kalap Schlauch Lőrinc bíboros- egyházfejedelem sírja fölött

Temesvár. Saját tud. Vándorló virágcsokrok és koszorúk tüntek fel mindenütt a város utcáin. Virágot és koszorút visznek ki itt és ott is a temetőbe. Mindenszentek és Halottak napja... Elsárgult falevelet söpör valahonnan a szél a lábunk elé... A rohanó élet napjai egymást váltják fel, s aki nem is vette még észre, most megtudja, hogy itt az ősz. A lábunk előtt zörög végig a kövezeten az elsárgult falevél és mellettünk egyre-másra viszik a virágot, a koszorút a temetőbe. A Mindenszentek és Halottaknapja idejének hangulata lopózik a szívekbe. És indulunk, az áradattal, a temető felé.

Temesvárott a „belvárosi” temetőt nagy térség választja el a Belvárostól. Az utóbbi volt annakidején a hármás várfallal és árkokkal körülvárt „vár” s a temetőt ezért a városikon túl jelölték ki. Repülőter és katonai gyakorlótér a nagy mezőség, amelyen át a temetőhöz vezet az út. Juhnyáj telepedett meg most a térségen s itt-ott egy-egy kolomp csörren a csendbe. A távolban már mindenütt tarkaszínű szalag övezi ezt a nagy térséget, az egyik fa lombja most kezd sárgulni, a másiké már teljesen sárga. A temető vaskapuja előtt már szinte szőnyeget terít a lehullott lomb a belépők lábai elé. Így lépünk be a halottak békés birodalmába.

E emberek szorgoskodnak mindenütt a sírok között. A virágok és a koszorúk elérték céljukhoz, az emberek díszítik a sírokat, gyertyát és mécesest állítanak és szeretteikre gondolva közbe-közbe egy-egy könnyet is hullatnak. Élet van most a sírok között és mégis olyan csendes minden. Sírkövek és sírkeresztek glédában állnak egymás mellett. Rajtuk régi, ismert polgárok nevei olvashatók. Ugy sorakoznak, mint a katonák... A nagy armádiát jelzik, amelynek behívták már minden tagját. Az Ur szólította el őket. Itt a sötétzöld fenyők alatt irtalmasrendi szerzetesek sírjai. Amott szabályosra vágott élősvénytől benőve néhány kanonok sírja: egy időben nem temetkeztek a székesegyház kriptájában. Arrébb sok-sok egyforma sír, sok-sok aprószirmú fehér virággal borítva: az Iskolanővérek elhunyt rendtagjainak sírjai. Emitt a piaristáké.

És eljutunk a temetőkápolnához. Előtte kis térség és a város nagyjainak díszsírhelyei Török polgármester, majd budapesti főkapitány, Telbisz polgármester, a város naggyá-alkotója, Prohászka-család... A háletter hatalmas plátánok alkotják, amelyekről szüntelen zizegéssel hullnak le a nagy barna levelek. Elősvényben állnak ezek a fák és régi, szivalakú vöröses sírkövek sorakoznak alattuk, olyanok, amelyek mellől már elsöpörte az idő a sírdombokat. Ugy gyűjtötték aztán itt őket egybe.

Ebből a háttérből bontakozik ki a temetőkápolna, a belvárosi temető középpontján. Szép, keresztalakú, kupolás épület, szinte a szíve az egész nagy temetőnek. Ezen keresztül rezdül meg a temető minden eseményének visszhangja: akár gazdagot, akár szegényt hoznak ki ide, ennek a kápolnának kisharangja szólal meg és kíséri, egész a nyitott sírig. A kupolán külön tornyocskán kereszt, bronzból öntött oroszlánfejek köröskörül a kupola alján, kis tornyocskák csoportozata lejjebb s a bejárat felett dombormű: az angyal vezérli a jelentkező lelkeket. Ez a temetőkápolna tulajdonképpen mauzóleum, nagyszerű egyházfejedelem sírja. Ide tért meg fényes pályafutása után Schlauch Lőrinc bíboros, szatmári, majd nagyváradi püspök, — a nagy pihenőre... Ujarad

bánsági falu szülőtte volt ő, aki a maga pályafutásával oly ragyogó bizonyítékát adta annak, hogy az Egyházban mennyire érvényesül a tehetség és hogy a Mindenható nem rang és születés szerint választja ki apostolait... S amíg a lépesőkön át a faragott ajtóig haladok, átvilan az agyamban, amit egyszer olvastam, hogy micsoda gyűjtő beszédet mondott a nagyszentmiklósi kiserdőben a fiatal káplán, aki addig minden szabadidejét csak tanulásra fordí-

...S a színes ablakon diadalmas, mosolygó napsugár szűrődik át...

totta. Aztán amit Mercyfalván mondtak, ahol Schlauch pár évig plébános volt: a szószékről valóságos oktatója volt a népnek és ő vezette be a községben a zsebkendő használatát. Aztán, amit mindenki tud, hogy az egyszerű gyarmati esperesplébános, mint Csanádegyházmegye autonómiai követe, a katolikus autonómia mozgalmának kongresszusán, egyházfejedelemként és ismert, jelentős egyéniségek sokaságában mint lesz egyszerre ragyogó üstökössé: az ő nagyszabású beszéde, gazdag és bölcs érvelése országos hírrel jutalmazták. S az egykori kis újaradi gyermekből csanádi kanonok, szatmári, majd nagyváradi püspök lesz, bíboros — nagy lelki munka és lelki eredmények, nagyszabású intézmények, kiváló tudományos munkásság töltik ki egész életét.

Odafönn a kupola alatt tágas tér, hátul, a bejáratnál szemben kovácsolt kereszt és oltár, jobbról egy sírtábla. Schlauch Lőrinc atyjáé, aki építész volt. Maga a bíboros építette a kápolnát, sírhelyéül. Már évekkal a halála előtt készítette magának ezt a hajlékot. „Az igaz ember úgy él, hogy el nem téveszti a szeme elől a bekövetkezendő halál gondolatát.”

A kápolna baloldali kiszögélésében nyert elhelyezést a bíboros sírja.

Schlauch bíboros kápolnáját mindenki ismeri Temesvárott. A sírját csak igen kevesen látták. Ritkán jön valaki a kápolnába és ha néha ravataloznak benne a búcsúrnny nem igen látható.

Nagy fehér márványlap fedi a sirt, rajta két hatalmas rézkarika. A márványlap fölött, a falon a nagynevű bíboros nemesmetszetű márványdomborműképe. S lenn a sír lapján aranybetűkkel a felírás. Latin sorok emlékeztetnek rá, hogy életének hetvenkilencedik, pap-ságának ötvenhatodik, bíbornoki méltóságának tizedik, püspöki működésének huszonkilencedik évéig engedte meg a Teremtő, hogy gazdag munkálkodását kifejthesse. Szatmár, Nagyváradi, Szilágsomlyó és Ujarad díszpolgára... stb. 1902 július 10-én halt meg és öt nap múlva helyezték el itt, ebben a sírban.

Az akkori újságok hatalmas tudósításai-ban ismert, nagy nevek... Egyházfejedelemek és világi méltóságok. Itt álltak harminchat évvel ezelőtt, a nyitott sír előtt. Harminchat év alatt de sokan kapták meg szintén azt a bizonyos „behívót.”

S a sír fölött, a mennyezetről kalap függ bíborosinóron. Schlauch Lőrinc dr bíboros-püspök bíborosi kalapja. A nagyváradi püspöki rezidencia egyházfejedelemi képcsarnokában még ép a Schlauch bíboros ábrázoló nagyszerű festményen a virító bíbor: ám itt a bíborba már belekapott az idő. A bíborosi kalap felső része, amelyet sokszor ér a napsugár, már erősen fakó... A bíbor is kikezdi az idő...

Hogyné! Hiszen harminchat éve, hogy ide temették a nagynevű egyházfejedelemet és harminchat éve, hogy itt örökdik a sír felett az egyházfejedelem bíbornoki díszkalapja, jelezvén a nagy halott magas egyházi méltóságát. Harminchat éve, egy egész emberöltő óta mozdulatlanul függ ezen a helyen ez a kalap... Így szokás ez a bíborosok sírjánál, de igazolják az egykori lapudósítások is: A temetést követő napon — így olvastam — megjelent a sírnál Fetsér Antal kanonok, a bíboros-püspök végrendeleti végrehajtója és Mayer Antal püspöki szerlartó a sírnál s az ő jelenlétükben helyezték el a sírra a nagy márványlapot, amelyre ehhez még nem vették rá az aranybetűs felírást. Aztán a sír fölé helyezték az elhunytak bíbornoki díszkalapját, amely — miként tovább olvasom a lapokban — addig marad a helyén, amíg magától le nem esik. Akkor aztán felbontják a sirt és a kalapot is abban helyezik el...

Nézem a fakóra való bíboroskalapot: a múltadóságot hirdeti ez is, akárcsak odakinn a temetőben a lombhullató, sárguló fák. És ekkor a sírmű egy aranybetűs szava öllik a szemembe. A püspök domborművű mellképe fölött, fekete alapon ez a szó:

RESURGAM.

Vagyis: Fel fogok támadni! A múltadóság, a pusztulás gondolata járhatja át a lelket széles e temetőn és ebben a kápolnában, a díszes sírhely mellett, de a püspök-apostol szava, ez a RESURGAM, egyszerre megadja mindennek, itt körülöttem, az igazi értelmét, felemelő jelentőségét:

— Fel fogok támadni! Fel fogunk támadni!

Éppen ekkor valamelyik színes ablakon át mosolygó, vidám napsugár tör át és diadalmas fényásv aranyozza be a kis kápolnát.

SCHIFF BÉLA.

Walter János Isten képe a természetben

Ujabb, bővített és átdolgozott kiadás,
sok képpel. Fűzve 110 lel.

Ez a könyv nemcsak Isten létét bizonyítja, hanem azt is, mennyire valótlan az a tudatos félrevezetésnek szánt megállapítás, hogy a tudomány és vallás nem fér össze. Aki Walter János érdekes és végig élvezetes könyvét elolvassa, csakis arra a végső következtetésre juthat, hogy igazi tudomány nem képzelhető el vallásosság nélkül, mert minden a dolgok végső okára, Istenre mutat. Nem is szólva az emberi test és értelem csodálatos építményéről és bámulatos strukturájáról, a legegyszerűbb fűszálban vagy a csillogó hópehelyben is ott látjuk ragyogni a teremtő Isten végtelen nagyságát.

Látogatás a Mount Wilson-csillagdában

Sanfranciskó, október hó.

A kaliforniai Pasadena közelében akkora erdőségek vannak, hogy az ember hetekig bolyonghatna bennük, míg valahol a végét éri. Ezeknek a rengetegeknél a közepétáján áll 1904 óta a Carnegie-alapítványból megépített Mount Wilson-csillagda, a világ legnagyobb csillagászati figyelőintézte. Mikor a gépkocsi a csillagda fölötti dombra érkezik, lenézünk a mélybe. Mindenekelőtt egy nagyon hosszú, keskeny épületet látunk. Ez rejti a „snow teleszkop”-ot, amelynek főként a nap-kutatásban van nagy szerepe. A hosszú ház közepétáján áll az eredetileg húsz méter magas torony, melynek óriási kupolája villannyal forgatható s amelyben a főtáveső foglal helyet.

Az idők folyamán és a csillagda további fejlődésének idején a kupolát ötven méter magasba tolták fel és liftet is építettek a hatalmas toronyba. Azelőtt a szorgalmas csillagászok bizony gyalog másztak fel a kupola alá és mégis olyan teljesítményeket nyújtottak, aminőhöz foghatót sehol a világon nem találhatunk.

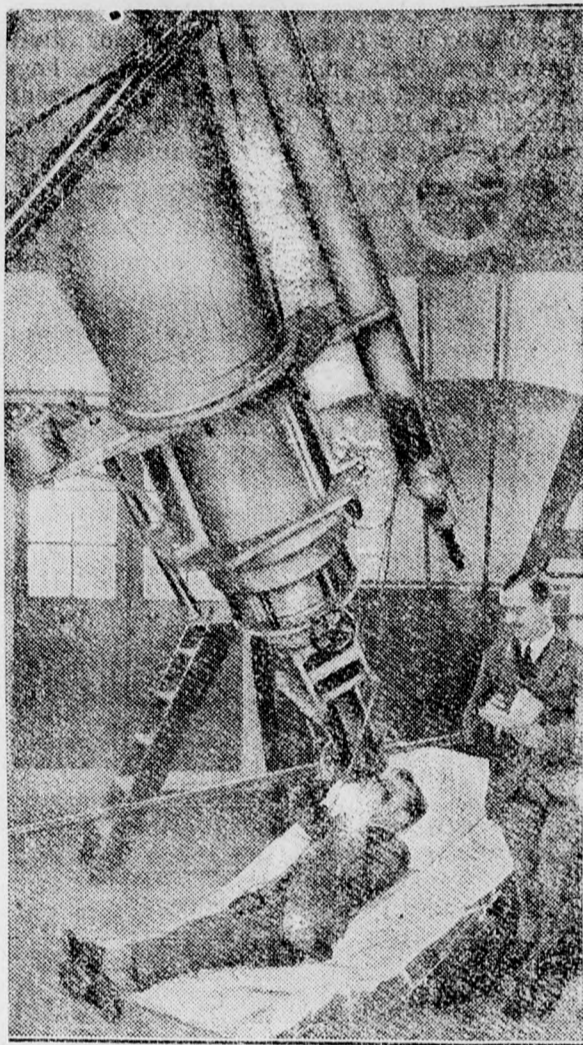
1918-ban a Hooker-alapítvány lehetővé tette, hogy a toronyba beépíthessék a világ legnagyobb távesővét, melynek tükrőátmérője 256 centiméter és gyújtótávolsága 12,9 méter volt. A csillagda körülvevő erdők tiszta, füstszerez, pormentes lehellete és a kaliforniai ég csodálatos, gőzmentes tisztasága a látogatót valószínűleg megbűvöli és megérteti vele, miért éppen ide kellett elbújtatni a Wilson-csillagdát, amely azóta is a legkiválóbb, legpontosabb adatokat szolgáltatja az emberiségnek a távoli csillagvilágról. Nem meglepetés ilyen méretek és arányok mellett a távesővet mozgató, harminc méter széles gépezet, melynek ezernyi ága, úja, kereke, a tükrök, üvegek, kupolarészek százait mozgatja. És ezeknek a hatalmas, gigászi gépeknek a szövevényében, mint a pók a hálójában kényelmes karosszékben ül a csillagász, mellette a kezeügyében forgatható, súllyozható, emelhető számolóasztal, logarléc, a könyvek százai, melyeket egy gombnyomásra odahozhat a széke mellé!

Az óriási teleszkóp nincs beépítve. Az egész egy nagy acélszerkezeten lóg. A szerkezet tengelye a föld tengelyének pontos irányában áll és mindenfelé forgatható. Ha a csillagász be akarja állítani a teleszkópját, telefonon le szól a motorokat kezelő műszerészhez. Csak számokat mond és másodperceket. A motorok emeltyűi mellett számokkal tele táblák vannak. A műszerész bekapcsolja a kért számra a motort és a gépezet pillanatok múlva beállítja a távesővet a kívánt irányba.

Mióta a Hooker-teleszkóp segítségével a csillagászok azt a feltevést számították ki, hogy a világűr spirálködjei egyre növekvő sebességgel eltartanak a mi naprendszerünkől, szükség mutatkozott annak, hogy egy még nagyobb, még fényesebb teleszkópot létesítsenek a világűr-ködök megfigyelésére. Így született meg egy öt méter átmérőjű tükrőteleszkóp megalkotásának terve. A tükrök már készen áll és a hozzávaló óriási gépezet már építik is, ugyancsak Pasadena közelében, miután sehol a földkerekségen nem találtak helyet, melynek körülményei a csillagászati megfigyelésekre oly kedvezőek volnának, mint a Mount Wilson.

Látogatásom alkalmával a csillagászok engedélyével és közreműködésével megtekinthetem a Hooker-távesővön át a hold felületét. A tükrök és üvegek oly közel hozták szememhez az égtestet, mintha szabadszemmel egy kétszáz méter távolságban álló tárgyat néznék. Nem akarom részletezni, milyen tragikus, észvesztően borzalmas látványt nyújt a hold kihűlt, néptelen tányérja. Szinte érezni a temetővé változott, egykor kétségtelenül élőlényekkel benépesített hold szörnyű csendjének tes-

tellen lélegzetét. A tükrök némi elmozdításával feltárult előttem a hold mögötti világűr kicsiny darabja, amelyben viszont lüktet a természeti erők élete és minden esodálatossága. A két látvány közötti különbség a laikus embert meg tudja örjíteni! Egyik csillagász mondta el nekem, hogy az elmúlt évek egyikén egy nagytekinetű államférfi látogatta meg a csillagdát és kérte, engedjék kissé vizsgálgatni. A csillagászok kívánságához képest egyik csillagkép-

Óriási csillagvizsgáló táveső a Mount Wilsoni csillagdában

ről a másikra állították be a tükröt. Néhány órai vizsgálódás után az államférfit — elme-egógyógyintézetbe kellett szállítani.

Jelenleg negyven csillagász él a Mount Wilsonon igen csinos, erdőkre rejtett házakban. De valamennyi azt állítja, hogy semmiféle mesterségre sem kellenek oly erős idegek mint a távoli világok kutatásához. Az ember nem is hinné, hogy ezen a paradisiomi vidéken, ebben az üdítő magányban, a tökéletes erdei csendben miként lehetséges, hogy egyremásra teremnek az idegösszeomlások. A csillagászok előtt ugyanis a világűr titkai oly méretekben bontakoznak ki, hogy ennek szemlélése a gyenge szervezetű embert, éppen méreteikkel és titokzatosságukkal teljesen tönkreteszik.

Néhány pernyi szemlélődés után magamon is éreztem, hogy baj van. Megfájdult a fejem, szinte odaragadtam a tükrökhöz, nem bírtam szabadulni a kísértetiesen nagyszerű látványtól, melynek keretében távoli világok születtek és semmisültek meg pillanatok alatt. Egyszerre aztán kattan valami — és elsötétül minden. Csak ekkor tudtam meg, hogy még a földön vagyok... és egy tudós mosolygott mellettem.

— Elzártuk a teleszkóp sugárzó készülékét — mondotta — mert láttam, hogy ön reszeketni kezd... s nagyon jól tudjuk, hogy az a reszeketes mihez vezet, ha nem segítünk!...

Miért lop a cigány?

*

Mert hogy lop, azt te is tudod, kedves olvasóm, mi is tudjuk. Márpedig köztudomású dolgot nem kell bizonyítani. Csak hogy mindennemű félreértésnek okából jónak látom mindjárt előrebocsátani, hogy nem a megtelepedett, kőházakban lakozó, becsületes polgári foglalkozásban tevékenykedő cigányokról van itt szó, hanem az ősi nomád életet élő, sátoros fáraóvadékokról, akikkel meg mindig annyi bajuk van a közigazgatási hatóságoknak. Ezek a füstös morék szinte akkor érzik magukat a legpompásabban, ha csak úgy „szőrmentében” el-elcsorhatnak valamit. Igaz, hogy nem olyan nagystílű ez a lopás; megelégszenek azzal, ha olykor egy-két csibécske, vagy libácska kerül „terütekre”, ellentétben mindennemű magántulajdonosi princípiumokkal. Ha meg aztán kivilágosodik az eltulajdonítás; tagad a cigány körömszakadtáig. Hosszú bírói gyakorlatem alatt nem akadtam olyan cigányra, aki a törvény elébe kerülvén, beismerte volna a vádat töredelmesen. Es hazudik az agyafurt füstöse, mintha könyvből olvasná!...

Ne de hát én fentebb azt a kérdést kockasztattam meg, — hogy miért lop a cigány? Bizonyára nem mindig azért, mert a kedve tartja. Ambátor nem is mindig megszorultságból. Nem nagyon kedvelvén a paraszti munkát, mellyel a hetvenhetedik öregapja se foglalkozott: a könynyebb véget fogja a megélhetésnek, gondolja, csak akad itt is ott is, egy kis — fűcsög. És megvizsgálja lelkiismeretét azzal, hogy az éfőle szerzés — nem lopás, az a kis csirke, káca, vagy malacka csak úgy — adódik, ha vagyon rá alkalom.

Igazi okát azonban mégse tudtam volna meg, sohasem, ha kezembe nem kerül egy XVIII. századbeli öreg könyv, amely aztán menten meg is adja rá a felvilágosítást, miért lop a cigány? Igaz, hogy azt is csak úgy legendabéli alapon magyarázza meg, de hát meggyőzőbb okfejtés, hiányában ez is elfogadható. A régi írás szerint azon fordul meg az egész dolog, hogy annak a füstös népségnek Noé apánk ideje óta nincs semmi az égvilágon. Ezt a nagy semmit igyekszik hát pótolni egy kis alkalmi lopkodással. De hát miért is nincs semmi a cigánynak? Eppen ez az, melyre a régi írás megfelelni igyekszik.

Köztudomású ugyanis, hogy Noe apánknak, aki a legelső becsücsentett ember volt ezen az árnyékvilágon: három fia volt. Mindenkinek más volt a bőre színe, az egyiké fehér, a másiké fekete és a harmadiké füstszínű. Már most — a hajdanvaló monda szerint — amikor az öreg Noe elhalálozott, a három fiu osztolni készült a hagyatékot. Mert hát — ugy látszik — elég tisztességes vagyonka maradt a jó öreg barkás után. Ennek öröme — mint afféle nevető örszősök — nagy tort csapának, úgy hogy teljes egy álló hétig tartott a nagy vigasság.

Mielőtt azonban az osztásra került volna a sor, a fehérbőrű fiu, akinek sok lehetett a füle mögött — nagy huncutsággal, alattomban csak összeszedte apjának minden aranyát, ezüstjét és egyéb ilyen ékes dolgait, s aztán sietett meglógni, bucsu nélkül, angolosan. Ennek a fiunak az utódai lettek az európaiak.

A feketebőrű fiu — a későbbi szerencsének ősapja — szintén nem volt rest, ő meg a seiyemruhákat, összes gyöngyöket és minden egyéb értékes dolgokat szedte magához, ugyancsak a többiek tudta nélkül s aztán úgy tűnt el, mint fehér bátyja: otthagya a harmadik testvért.

Mire szegény füstösbőrű — a cigányok ősapja — szétnézett, hát már nem talált ott semmi egyebet, csak egy öreg kozmás pipát, meg mellette egy kevés dohányt. Semmi egyebet nem hagyott neki a két kapzsi bátyja, így hát a pipával és dohánynal vágott neki a nagy világnak. És így fejezi be az öreg monda: „Ezekért tehát a maradéki még most is bosszút akarnak állani s azt, amit akkor elvesztettek, lopással is kipótolni!”

Láthatjuk tehát: a more és a sorsharag csakugyan egy anyaméhben születtek...

Possonyi László:

Üldözni fognak titeket

Egy francia fiatalember és egy orosz aszszony szerelme: ez a témája Possonyi László könyvének. De nem a megszokott szerelmi történetről van itt szó: két világ, keresztény Európa és pogány Szovjet ütköznek össze ebben a tragikus vonalomban, hagyományok válnak értelmetlenekké és jelszavak celtalannakká, hogy ebből a megdöbbentő összeomlásból, a szenvedésnek ebből a feneketlen éjszakájából a megtisztulásra éretten kerüljön ki a két szerencsétlen ember.

A kiadás ára szén vászonkötésben 202.- Ft.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Nagyvárad, II. Károly király-út 5. sz.

ELŐFIZETÉSI ARAK: Belföldön: Egész évre 900 félévre 450 negyedévre 225, egy hóra 75 lei
Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15 P
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepen 24 fillér
Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037
Telefon: 12-27.

Kolozsvári szerkesztő: dr. Sulyok István.

Kéziratokat nem őrünk meg és nem adunk vissza.

Olvasóinkhoz

— az előfizetés ügyében

Az év végétől már csak két hónap választ el bennünket. S mégis, ha előfizetési nyilvántartásunkat átlapozzuk, meg kell állapítanunk, hogy lapunk olvasóinak igen tekintélyes része a mai napig sem rendezte ezévi előfizetési díját, vagy legalább is jelentékeny összeggel van hátralékban. Ezeket az előfizetőket e helyen kérjük — teljes bizalommal és anélkül, hogy alkalmatlanok akarnánk — gondoljanak előfizetési kötelezettségükre is.

Lapunk iránypól és nem üzleti vállalkozás. Mintegy 200 becsületes keresztény magyar embernek ad kenyeret. Egyedüli anyagi támasza előfizetőinek tábora. De erre a támaszra szeretne biztosan hagyatkozni. Nem önmagáért, hanem az ügyért, amit képvisel: a keresztény magyar gondolatért.

MEGDRAGULT A KÜLFÖLDI LEVÉL ÉS LEVELEZŐLAP PORTÓJA. Bucureștől jelentik: November 1-től kezdődőleg megdrágultak a külföldre küldött levelek és levelezőlapok és pedig a Csehszlovákiába, Magyarországra, Jugoszláviába, Törökországba, Görögországba és Lengyelországba irányuló levelek díja az eddigi 7,50 lei helyett 8 lei lett, a többi országokba 10 lei helyett 12 lei. A levelezőlapok díja a fentebb felsorolt országokba az eddigi 4,50 lei helyett 5 lei, míg a többi országokba 6 lei helyett 7 lei.

BENKŐ LÁSZLÓ NYOMDATULAJDOSNOS HALÁLA. Marosvásárhely. Saját tud. Hétfőn éjjel hirtelen meghalt *Benkő* László nyomdatulajdos, aki jelentős szerepet töltött be Marosvásárhely közéletében. A 63 éves korában elhunyt *Benkő* László főgondnoka volt a luteránus egyházközösségnek, alelnöke a Kereskedelmi és Iparkamarának, elnöke a Munkaadók Egyesületének. Temetése szerdán délután volt a város polgárságának nagy részvétele mellett.

Ralea munkügyi miniszter látogatása Kolozsváron és Nagyváradon. Kolozsvár. Saját tud. Ralea Mihály munkügyi miniszter Cuceșu munkügyi államtitkár kíséretében miniszteri szalonkosíval szerdán reggel Kolozsvárra érkezett. A munkügyi miniszter röviddel érkezése után kíséreléssel együtt gépkocsiba szállott a Nagyváradra hajtatott és ott töltötte a napot. Ralea miniszter és kísérete valószínűleg már este visszazárta Kolozsvárra. A munkügyi miniszter Erdélyi utazásának további programja, valamint jövetelének célja ismeretlen. Ralea Mihály munkügyi miniszternek kolozsvári látogatását felhasználják a kolozsvári munkásság képviselői is és küldöttségileg jelentek meg szerdán reggel az állomáson, ahol előadták óhajaikat a miniszternek.

Zürichi nyitás. Párizs 11.73 fél, London 20.97 fél, Newyork 440.50, Brüsszel 74.47 fél, Milánó 23.17 fél, Amszterdam 239.65, Berlin 176.30, Prága 15.12, Varsó 82.85, Belgrád 10, București 325.

Vakmerő rablóátadás egy csergedi gazdálkodó ellen. Marosvásárhely. Saját tud. Szabó János csergedi gazdálkodó Nyárádtőről volt hazatérőben s esti 10 óra tájban nyugodtan ballagott faluja felé. Nyárádtő határában két bekormozott arcu utonálló ugrott ki az ut árkából s megtámadták. Elvették Szabó Jánostól ezertizenthet lelt kivevő készpénzt s azt az ötezer lei értékű holmit, amit Nyárádtőn vásárolt. A kiraboló gazda feljelentésére a csendőrségnek sikerült elfogni az utonállókat Opinka Dumitru és Pop Dumitru nyárádtői legények személyében, akik még a emzón, egy bokor tövében voltak meghúzódva s zeákmányukon osztozkodtak, amikor a csendőrség ott meglepte őket. Mindkettőjüket átadták az ügyészségnek.

Felhívás. Ezennel felhívjuk Nagyvárad valamennyi I-ső körzetébe tartozó — vagyis a Körös balpartján, a Nagypiacéig elterülő részben lakó — tulajdonosokat, akiknek lovuk, kocsijuk, szekerekük, kerékpárjuk van, hogy az alábbi sorrendben jelenjenek meg a lóvásártéren: November 2-án F. G. H. I. K. November 3-án L. M. N. O. P. November 4-én R. S. T. U. V. Z. A meg nem jelenőket szigorúan megbüntetik.

KIFOSZTOTTAK GRÓF TOLDALAGI MIHALY KASTÉLYÁT. Marosvásárhely. Saját tud. Gróf Toldalagi Mihály nyárádezenbenedeki földbirtokos kastélyába hétfőn éjjel ismeretlen tetlősök betörték s a vidéken tartózkodó gróf lakosztályát kifosztották. Ellopták a gróf teljes férfi ruháját, egy arany és három ezüst cigarettatartót s más értékes holmikat. Az ákosfalvi csendőrség a vásárhelyi rendőrséggel karöltve végzi a nyomozást a vakmerő betörők kézrekerítésére.

Háromhetes gyógykúra

Budapesten,

a hatalmas fürdővárosban

Ingyen vizum. 50% kedvezmény a magyar vasutakon. Lakás és teljes ellátás luxus szállodákban. Kiszolgálás. Orvos: felülvizsgálat. Kedvezmények minden téren

A fizetéseket leiben lehet eszközölni az

EUROPA

omán nemzeti utazási és turisztikai szervezet minden ügynökségénél. Oradeán a **DACIA** bankban, Str. Reg. Ferdinand 9.

Elhamvasztott a tűz négyszáz vagon takarmányt Csej községben. M.-vásárhely. Saját tud. A marosmegyei Csej községben hatalmas takarmánytűz pusztított. Ismeretlen okból kigyulladt Iszjai András és Kis Sándor gazdák tulajdonát képező, mintegy 400 mázsát kitevő szénaszakasza. A nagyáru tűzzel szemben a községi tűzoltóság teljesen tehetetlennek bizonyult és a marosvásárhelyi tűzoltóságot hívták segítségül. A tűz elfojtása csak az éjjeli órákban sikerült. Legett Iszjai András istállója is, de a falusi gazdák épületeiben a veszedelmesen indult tűz szerencsére, nem tett kárt. A két gazda kára igen jelentékeny.

Terményárak a kolozsvári Árutőzsde. Saját tud. Búza 415, rozs 375, zab 390, ó-kukorica 380, ujkukorica 290, fehérbab 850, lóheremag 1700, lucernamag 4000, széna 35-120, répamag 900 lei mázsánként ab Kolozsvár vagonútjaiban készpénzfizetés mellett.

Halottak eszéje Nagyváradon

A permetező eső ellenére, valóságos népvándorlás indult meg halottak estéjén a temetőbe. A sirkertek bejárata előtt kocsis- és autóparkok alakultak s a különböző járművek a kora délutáni óráktól késő estig szállították szeretteik sírjához azokat, akik a szeretet és emlékezés virágait vittek elhunyt hozzátartozóik nyugvóhelyére.

Nagyváradon — az olasz temető nagy keresztje alatt százával égtek az emlékezés gyertyalángjai, amelyeket kegyeletes kezek azoknak emlékeztetésére gyújtottak, akik másfelé nyugosznak. Virágözön borította a temetőket és fényárban usztak a sírok.

A Szigligeti Társaság az olasz temető kapubejárataánál gyújtott kandelábert, megbádogult elnöke: dr. Karácsonyi János püspök emlékeztetésére. Az irodalmi társaság, mint minden évben, megkoszorúzta a társaság első elnökének, dr. Rádl Ödönnek sírját, továbbá Lovassy Andor, Vidossits Gyula és dr. Oláh Béla nyugvóhelyét is. Kandeláber égett Iványi Ödön sírja előtt is.

Kegyelettel adózott az itteni Újságitrók szervezete is a halottak emlékének. A szervezet tagjai először a Rulikovezky-temetőbe látogattak el, ahol Emőd Tamás, Pásztor Ede, Adorján Ármán, dr. Fehér Márton és Szirmai László sírját látogatták meg, míg az olasz temetőben Madách Imréné, Vidossits Gyula, Szűts Dezső, Körösi Zoltán, dr. Oláh Béla, Erdélyi Miklós és Honigsberger Lajos sírján helyezték el virágaikat.

Gyújtottak az emlékezés gyertyalángjai a hátsó temetője felett, valamint a velencei és bécsi temetőben is.

Időjárás

A bucurești időjárásutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Nyugati, északnyugati szél, változó felhőzet, helyenként kisebb eső, éjjel több helyen fagy, a nappali hőmérséklet nem változik lényegesen.

Meghalt Szabó István nyugalmazott pénzügyi tanácsos. Nagyvárad. Saját tud. Kedden este fél 7 órakor 54 éves korában tragikus hirtelenséggel elhunyt Szabó István pénzügyi tanácsos. Szabó István a háborút századosként harcolta végig. A háború után a nagyváradai pénzügyigazgatósághoz került, ahol nyugdíjazásáig egyfolytában működött. Szolgálati éveiben nemcsak a hivatali feladatai ismerték el érdemeit, de a közönség is méltatta odaadó munkásságát. Nyugdíjba vonulása után csendes visszavonultságban élt, de utolsó napjáiig szívesen segített tanácsaival hozzáfutó barátainak és ismerőseinek é mindenkori önzetlennél fáradozott érdekükben. Halála városvezetés nagy részvétet keltett. Gyászolják: Szabó János postafőfelügyelő és Szabó Pál gazdatiszt, a műlki apátság uradalmi intézője, valamint a Takács, Vidossits, Fényes, Kovács és Csizmadia családok. — Csütörtök délután 4 órakor temetik az olasz temető Havassy-kápolnájából.

Megmérgezte magát egy vasuti tisztviselő. Nagyvárad. Saját tud. Szerdán reggel 7 órakor a Nilgeze-telepen levő Motilor-utca 7. szám alatti lakásán ismeretlen méreggel öngyilkosságot követett el Gergel Constantin 38 éves, szolgáláton kívüli ezádos, CFR tisztviselő. Gergel halálakolva szállították be a Bihar megyei Közkórházba. Az öngyilkos tisztviselő bucsulevelét hagyott hátra.

Elfogtak egy Csikszerdáról megszökött nemzetközi betörőt. Nagyvárad. Saját tud. Néhány nappal ezelőtt — mint jelentettük — a rendőrség őrizetbe vette Beke Antal állítólagos orvos-tárgyalgatót. A nyomozás során most kiderült, hogy az állítólagos Beke Antal veszedelmes nemzetközi betörő s igazi neve Veres Ferenc és néhány héttel ezelőtt megszökött a csikszeredai rendőrség fogdájából. A veszedelmes betörőt beismertő vallomása után rendőri fedezettel átkísérték Csikszeredára.

Szörnyű vérengzést rendezett egy örült kazánfűtő. Budapestről jelentik: Szörnyű vérengzést rendezett kedden este a Páva-utca 33. szám alatt Hertrich Andor 39 éves kazánfűtő. Hertrich a háború alatt fejlődést kapott és legutóbb súlyos idegbehajtást ki rajta s az örülésig féltékeny volt feleségére. Kedden este becsengetett lakásába, ahol felesége és hat éves kislánya tartózkodott. Miután a felesége nem nyitott azonnal ajtót, Hertrich dührohambot kapott és többször belelőtt az ajtóba, majd nekivetette magát és teetével bezúzott az ajtót. A szomszédok rendőrt írtattak. Csakhamar meg is érkezett két rendőr, de amint beléptek a ház kertjébe, az örjögő Hertrich az ablakon keresztül rájuk lőtt és mindkettőn holtan terültek el. Azután az ablakból tovább lövöldözött, de a ház lakói szerencsére el tudtak menekülni. Hertrich ekkor kirohant a kapu alá és kilövéldözött az utcára. A golyók egyike egy járólkelő fiatal hölgy hasába fúródott. Közben ismét előkerült két rendőr. Hertrich erre ismét visszaroht a házba, a két rendőr pedig belélt a lakásba. Erre bentől egy lövés volt a válasz, de ezuttal már nem az udvar felé. Csakhamar felhangzott bentől a kislány sikoltása: „Apuka agyonlőtte magát!” A rendőrök ekkor behatoltak a házba és ott találtak a szerencsétlen örültet a földön mellet, eszméletlenül. Hordágyra tették és kórházba akartak szállítani, de a mentőkocsin kiszervekedett. A fiatal hölgy állapota életveszélyes.

HIREK HÁROMSZÉK MEGYÉBŐL. Kézdivásárhely. Saját tud. Halálra zúzza a deszkás szeker. Boldizsar Lajos kézdivaszentkeresztú gazdálkodó Gaspar Boldizsar kőművesvel Csikkásonban deszkat vásárolt s a 22 szál fenyődeszka tetején hazafelé igyekeztek. Az időjárás éppen azokon a napokon havas, esős volt, a két ember pedig alkohollal igyekezett melegíteni magát s attól annyira elalmosodtak, hogy a Szárazpatak község előtt levő veszedelmes utzakaszt nem figyelték és a sáros uton megcsúszott szekérral együtt a Kásonpatakának ármedrébe estek. Az esés következtében Gáspár Boldizsar szörnyethalt. — Bosszúból gyújtogatott a sógor György Kovács János kézdivaszentkeresztú gazda csúre és gazdasági épületei az egyik éjjel lángragyultak s még mielőtt a lakosság felriadt volna, minden a tűz martalékává váltott. A károsult és a csendőrség még azon hajnalon nyomozni kezdtek és a frissen esett hóban felfedezve egy gyanús nyomot, egyenesen a György Kovács sógorának házához mentek. A sógor előbb tagadott, majd megtört és beismerte, hogy bosszúból ő követte el a gyújtogatást. Tettéért hadbírság elő állították.

Temetések. Szabó István ny. pénzügyi ezám tanácsos 54 éves korában Nagyváradon elhunyt. Temetése csütörtökön délután 4 órakor lesz a Havassy-kápolnából. — Szabó Lajos 70 éves korában elhunyt. Temetése tegnap délután volt. (Erdélyi „Concordia”)

Hivatali szobájában agyonlőtték a nagyváradi munkásszakszervezet elnökét

A merénylő Andor Nicolae 22 éves fiatalember. — Andor egyetlen lövéssel végzett áldozatával. — A gyilkost a tett színhelyén elfogták

Nagyvárad. Saját tud. Kedden este fél 8 órakor véres gyilkosság történt a Duca-utca 23. szám alatti munkásszakszervezeti otthonban. Andor Nicolae 22 éves mechanikus revolverével agyonlőtte dr Bösörményi Emilt, a munkásszervezet elnökét. A merénylet híre rövid időn belül terjedt el a városban.

Kedden délután 5 óra tájban az otthonban észrevették, hogy nem ég a villany. De ennek nem tulajdonítottak nagyobb jelentőséget. Dr Bösörményi Emil este 7 óra tájban érkezett meg az otthonba és a belső irodahelyiségben három szervezeti taggal beszélgetett. Mivel a villany nem égett, az üzletből hozatott gertyát és az egyik lakótól lámpát kért kölcsön. Félnyolc előtt néhány perccel két fiatalember állított be az irodába. Az egyik megállott az ajtónál, a másik Bösörményi íróasztalához ment és egy levelet nyújtott át neki. Bösörményi Emil átvette a levelet és megkérdezte, hogy ki küldte.

— Olvassa el és meg tudja mi van benne, — felelte a fiatalember.

Abban a pillanatban, amikor Bösörményi Emil fel akarta tépni a borítékot,

a levélhez revolvert rántott elő a zsebéből és közvetlen közletről rásütötte Bösörményi Emilre. A merénylő fiatalember azonnal elfújta a lámpát, tárta pedig, aki az ajtónál állott, petárdát dobott a földre, amely felrobbant.

A sötétség és a keletkezett füst leple alatt mindketten menekülni igyekeztek. A szobában tartózkodó munkások azonban üldözőbe vették őket és a gyilkost sikerült elfogni. Néhány pillanat múlva a helyszínen termett Bristuti Joan közrendőr, aki megkötözte a merénylőt és Daraban Gheorghe közrendőrrel együtt be-kísérte a központi rendőrségre.

A rendőrségen Roman ügyeletes rendőrtiszt vette át a merénylőt és megállapították a személyazonosságát: Andor Nicolae 22 éves

mechanikus. A gyilkos kijelentette, hogy tettét személyes bosszúból követte el.

— Bösörményi tönkretette családomat, tönkretette egész életemet, most tönkretettem én is őt. Tettetemet egyáltalán nem sajnálom.

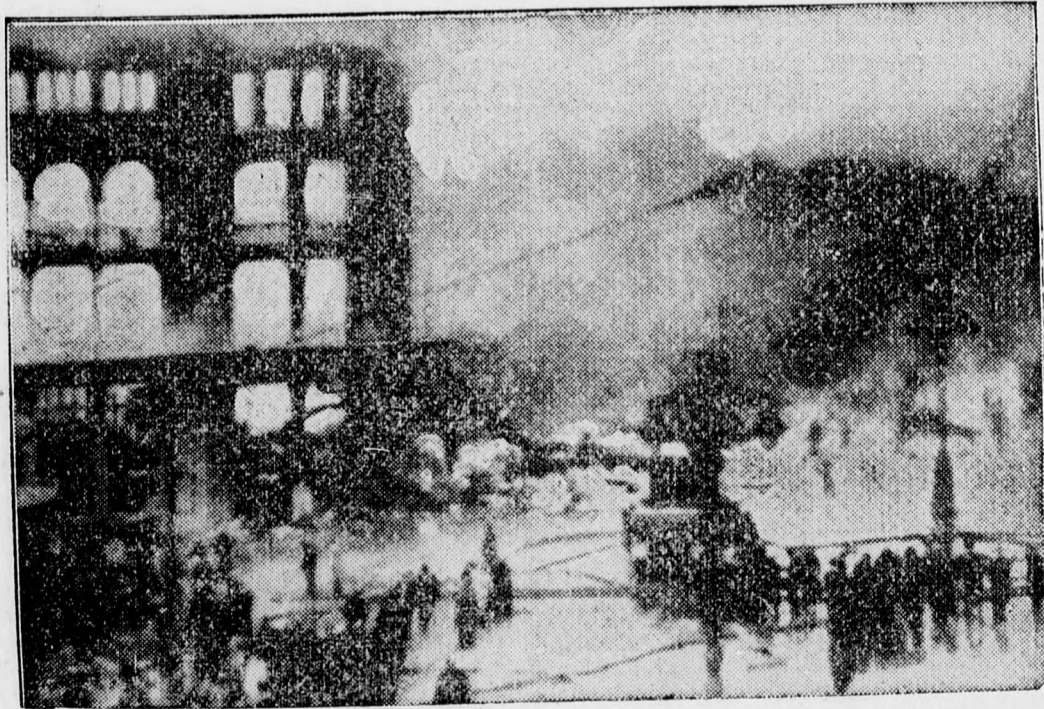
A gyilkost később Petruc ezredes-rendőrparancsnok hallgatta ki. Andor Nicolae elmondotta, hogy édesapja régebben a munkásotthon házfelügyelője volt és Bösörményi miatt vesztette el állását. Őt magát is Bösörményi miatt bocsátották el a villamosmű kötelékéből.

Este 10 óra után szállt ki a bizottság a gyilkosság színhelyére. Capitan ügyész és Ulieru rendőrfelügyelő kihallgatták a szemtanukat és jegyzőkönyvbe vették vallomásaikat. Dr Crisan Alexandru és dr Ilutia Teodor hatósági orvosok megvizsgálták a holttestet és megállapították a halál okát. A golyó az ád n-csutka alatt hatolt be, átfurta a légsövet, meg-rongálta a szöveteket, átütötte a nyakütőeret és megsértette a nyultagyat is. Bösörményi Emil azonnal elvesztette eszméletét és a halál egy perccel belül fulladás következtében következett be.

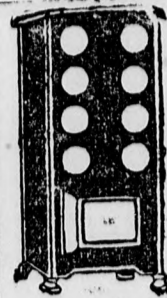
Szerdán délelőtt 11 órakor tartották meg a helyszíni szemlét a Duca-utcai munkásotthonban Negulescu vizsgálóbíró, Petruc ezredes-rendőrparancsnok, Ulieru rendőrfelügyelő és dr Berariu törvényszéki orvos jelenlétében. Rekonstruálták a gyilkosságot. A helyszíni szemlén a gyilkos már megtörtén viselkedett és kijelentette, hogy nagyon sajnálja tettét.

A rendőrség az ügyességgel karöltve széleskörű nyomozást indított és rövidesen sor kerül Andor Nicolae bűntársának letartóztatására is.

Bösörményi Emil holttestét szerda délelőtt felboncolták az olasz temető halottsházában és az ügyesség megadta a temetési engedélyt. Bösörményi Emil temetése csütörtök délután 2 órakor megy végbe Eminescu-tér 2. szám alól az izraelita hitközség szertartása szerint.

A marseillei tűzvészről részletes tudósításokban számoltunk be. Ez az első kép, amely a méreteiben is páratlanul hatalmas tűzvészről érkezett s az egyik romhalmazzá vált áruhá-
zat mutatja.

Megdrágult a tüzifa?

Akkoris

olcsón fűtök

„ZEPHIR”

kályhával

10 kilogram fával fűt egy normál szobát 24 órán át.

Gyártja: Szántó D. és fia, Oradea

„ELITE” tűzhely kályhaacqára
Kapható mindenütt. Kerjen díjtalan árjegyzéket.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet Szőlészeti és Borászati Szakosztályának alakuló gyűlése

Boroskrakkó, október hó. Bürger György gazdaságában az E. G. E. megalakította Szőlészeti és Borászati Szakosztályát. A gyűlés iránt rendkívül nagy érdeklődés nyilvánult meg.

Részvett a gyűlésen dr Szász Pál, az EGE elnöke, Török Bálint EGE igazgató, Szász Ferenc és Dániel Elemér, EGE felügyelők és Seyfried Ferenc egyleti segédük. A szőlőgazdák közül pedig a házigazda Bürger Györgyön kívül Császár Gyula, Lőrinc József, dr Müller Zoltán Nagyenyedről, Pataki Pál krakkói és Pataki Gyula buzásbocsárdi református lelkészek, Kauffmann Béla, az arad megyei Gyorokról, továbbá Dancs Sándor Maroscsesztve, János Lajos Alvinc, Gál István református lelkész Magyarigen, Jancsi György Alvinc, dr Kászoni Alajos, a gyulafehérvári teológia rektora, Ferenczi Mihály Magyarigen, dr Nagy Endre igazgató, Veress István, és Horváth Zoltán tanárok vezetésével a csombordi Bethlen gazdasági iskola 40 növendéke, Nagy Sándor, Szakáts István Buzásbocsárd, Gábor András, Pogány Albert, Müller Jenő dr, Székely Edémér Nagyenyed, Heidek Gyula, Kerezi Albert, Debreczeni Viktor Vajasad, Koncz Pál Szentbenedek, Ajtay Pál, Nagy Béla, Zalányi Zoltán Székesveresegyháza, Balázs Ferenc és Bürger Tivadar Gyulafehérvár, Kovács Gyula, Kónya Gerő Székelykocsárd, Bürger Dezső Marosvásárhely, Bakosi Zsigmond Vajasad, Debreczeni István, Kiss Ferenc, Zsigó András, Szakáts János, Nagy Samu, Szilágyi Zsigmond, Kiss Aron, Szász Ferenc és Hidi András Vámosgálfalva, Szász József Lándor, Bakk György, Bakk István, Famas Andor, stb.

Az alakuló gyűlés mintaszüreltel vette kezdetét. A szedők olóval dolgoztak és gyönyörű munkát végeztek. Majd végignéztek a modern szőlő-préselést. Ezután a hallgatóság Bürger György gazdasági udvarába vonult, ahol dr Szász Pál, az EGE elnöke ismertette a gyűlés célját. Minde-nekelőtt köszönetet mondott a házigazdának, aki lehetővé tette, hogy a modern berendezésű, mintaszürelen felszerelt szőlőbirtokán a gyűlést meg-tarthassák.

Az EGE elnöke ezután hangsúlyozta, hogy az egyesület különös súlyt helyez a szakismeretek fejlesztésére. Ezt azonban csak úgy tudja elérni, hogyha a különböző szakokat csoportosítja. A szőlőgazdálkodás felkarolása és védelme érdekében szükségét látja a szőlészeti és borászati szakosztály megalakulásának. A magyar gazdátársadalom rendelkezik a szükséges szakemberekkel.

Az elnöki szavak után megalult a szakosztály. Elnök dr Eöry István Magyarigen, aki értékes programot adott. Alelnökök br. Brauncker Antal szilágyesi földbirtokos, Bartsch Sándor bi-harmergyei és László János küküllői, székelyalvi földbirtokosok. Előadó Seyfried Ferenc.

A szervezeti szabályzat ismertetése után szak-előadásokat tartottak dr Eöry István, Ferenczi Mihály és Seyfried Ferenc.

Az alakuló közgyűlés után a jelenlevők köz-ehében vettek részt. A délután folyamán pedig megtekintették gróf Teleki László Gyula pincéjét.

Pályázati hirdetmény

A foeni, mezőfényi róm. kat. iskola német fagozatához tanerőt keres. Pályázhatnak állami-
lag érvényes oklevéllel rendelkezők. Tanítói
fizetés havi 1000 lei. Pályázati határidő 1938
nov. 6. Pályázatok római katolikus plébánia.
Foeni, up. Carei. Jud. Sălaj, küldendők.

Pók a fürdőkádban

*

Reggel, mikor álmosan megeresztettem a fürdőkád csapját, még nem gondoltam, hogy világraszóló eseményeknek leszek felidézöje. Felfedező: a pókok világában.

Javában zuhogott a víz, mikor észrevettem, hogy egy párnyi fekete pont mozog s kapaszkodik kétségbeesett igyekezettel a kád falán.

Pók. Menekült az árvíz elől.

Nehezen ment. A kád síma, zománczott falán minduntalan visszacsúszott, meddő maradt minden igyekezete, hiába kísérte meg a legendás hangya hősiességét (erről alkalmasint hallott valamit).

A víz zuhogott, zuhogott, mint egy katarakta, nőt, emelkedett. Hirtelen elkapta a pókokat s sodorni kezdte magával.

Most elkezdődött a pók élet-halálharca.

Néztem ezt a borzalmas, halálos küzdelmet. Így, bármily közelről is szemlélve, alig tűn ugyan borzalmasabbnak a látvány, mint mikor élettelen, apró faszilánkot vagy szemesét visz a víz. Szegény pókokcska túlságosan kicsike volt ahhoz, hogy nagyra lássék az ő tragédiája.

Sikerült kivergődni az árból, megint megakadt a kád falán. Csend volt. Nem halani a pók szívének dobogását, azt hiszem, nincs is neki szíve, ám azért minden bizonytalansággal doboghatott. Pihegett is az istenadta, jóllehet tudomásom szerint tudóval sem rendelkezik.

Emelkedett az ár s újra elkapta.

Elfogott a szánalom, amely erősebb az igazságszeretnél s az ösztönös rossznál, ami bennünk lakozik s a más kínjában gyönyörködik. Egy alkalmas pillanatban utána nyúltam, átáteltem a tenyerem, lecsurgattam ujjaim között a vizet s a tenyerem közepén ott maradt a kis, ázott, ijedt, fekete pók.

Most valóban nem volt más, mint aprányi, élettelen fekete pont.

Kiszívodott volna? Gondolom, csak a szörnyű élmény érezte hatását. Talán elvesztette az eszméletét? Nem moccant. Tudok a férgek ama tulajdonságáról is, hogy veszély esetén összehúzódszkodnak s megmerednek, teszik a halottat.

Amíg tenyerem tartottam a szegény kis pókot (milyen nagy volt ez a tenyér, egy egész százazföld), a következő konzekvenciákat vontam le az eseményekkel kapcsolatban:

1. A pók életét megmentettem. Folytatni fogja ott, ahol a katasztrófa előtt abbahagyta. El fogom engedni, visszatér övéihez, családjához, a pók-nemzetséghez.

2. A katasztrófát, amelyet Pók-szemüvegen át nézve joggal katalizmának lehetne nevezni, el fogja mesélni családi körben, onnan tovább terjed a híre s végül meg fogja tudni az egész nemzetség.

3. Legenda fog keletkezni egy szörnyű özőnviészről, amely a pókság fennmaradását végveszéllyel fenyegette, s ennek emléke minden időre megmarad s élni fog a legkésőbbi generációk emlékezetében is.

4. Halvány derengés fog maradni a megmentett pók emlékezetében arról, aki megmentette az életét. Halvány s éppen ezért jelentéktelen, minthogy a pók intelligenciája s véges felfogóképessége nem terjed ki addig, hogy értékelje azt a titokzatos Valakit, aki kiragadta az árvízből s hatalmas tenyerére vette.

5. Ilyenformán hálát sem lehet várni a póktól aziránt, aki megmentette az életét.

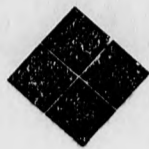
Ilyen gondolatok közt tartottam tenyeremen a pókot, ezt a szánalmas, útlatos kis férget. Egy pillanatra eszembe villant, ne taposam-e agyon.

Ekkor megmozdult, félénken kibocsátotta vizes lábszárait, alkalmasint eszmélődött, hol van, mi történt vele.

Lelettem a földre, hadd menjen útjára: a pók egy pillanatig kábultan állt, aztán néhány sok lábával hálátlanul eliramodott. (Sz. I.)

Egész könyvtárt pótol a Spiragó

Felnöttek Katekizmus

A vallási ismereteknek és kitünőbbnél-kitünőbb predikációs témáknak, előadásoknak valóságos kincsébánya, Tizenhárom nyelv e fordították le. Németben eddig 10 kiadás. A három kötet, nagy nyolcadformában, 1200 oldal, igen szép és rátekinthető nyomdai kivitelben a pénz előzetes beküldése mellett

kötve 450 lei, füzve 360 lei és portó. Utánvételt 20 leije csak drágább.

Beszámoló a nemzetközi büntetőjogi kongresszusról

A romániai kiküldött nyilatkozata a tanácskozásokról
és a kongresszus eredményeiről

Kolozsvár. Saját tud. A napokban zárult be Rómában az első nemzetközi büntetőjogi kongresszus. A nagygyűlésen több mint négyszáz résztvevő jelent meg és arra a legtöbb európai és más világheli állam elküldötte képviselőit. Románia részéről dr. Mircea Georgescu kolozsvári ügyvéd, egyetemi előadó-tanár, V. Stanciu bucaresti ügyvéd, Manolache Constantin hadbíró-tábornok, G. I. Bontea és L. B. Georgescu craioval ügyvéd, a „Revista Penale” szerkesztője jelentek meg.

Munkatársunk felkereste dr. Mircea Georgescu ügyvédet, a román küldöttség tagját, aki kérdéseinkre a következőket mondotta el:

A büntetőjogi kongresszust a Citta Universitareban, az Egyetemi Várban rendezték meg. Ennek a hatalmas épületcsoportnak egy része már felépült és ott minden egyes tudományos szaknak külön palotája lesz.

A kongresszus elnöke D'Amelio Mariano, a római Semmitőszék elnöke volt. A meghívások három tereben folytak. Az első tereben Tullio Benigno, a római embertani és lélektani társaság vezértársa, a milánói Gamelli, Szent Ferenc-rendi szerzetes, a milánói katolikus egyetem világhírű rektora, a harmadik tereben pedig Rocco Arturo, a római egyetem tanára elnökölt. A rendezőbizottság elnöke Novelli Giovanni, római semmitőszéki tanácselnök volt. A kongresszuson többek között Freisler német igazságügyi államtitkár, Jung drezdai főügyész, Meizer Edmund müncheni, Finger Richard brémai, Battaglini bolonyai, Emanuelle Carneval palermói, stb. egyetemi tanárok jelentek meg. A magyarországi küldöttségben Angyal Pál, a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem jogi karának volt dékánja és jelenlegi tanára, Ambrózi Árpád dr és dr. Kelemenné voltak.

A büntetőjogi kongresszusnak egyik megvitandó problémája volt a büntető tanácsokban egy-egy életani tudós alkalmazásának kérdése is. A pozitív bölcsészeti iskola szerint ugyanis fontos tisztázni azokat a meghatározó körülményeket, amelyek a vádlottat a tett elkövetésére készítették. Az életani tudós bírói minőségben nyerne alkalmazást a büntető tanácsban. A kérdéssel a kongresszus hosszasan foglalkozott, de végül is arra a megállapításra jutott, hogy az elgondolás tényleges keresztülvitele oly nehézségekbe ütközik, amelyet a mindennapi bírósághoz nem lehet leküzdeni. Ennek alapján azután elfogadták azt a régi rendszert, miszerint az életani vagy lélektani tudóst, szükség esetén, mint szakértőt hallgatja ki a bíróság ítélelhozatal előtt, de az ítélelhozatal alkalmával nem vesz részt a tanácskozásokban.

Másik felvetett fontos kérdés volt a kiskorúak büncselekményeinek leírása és ezeknek befolyása a jogi rendszerre. A kongresszus a kiskorú bűnözőket a következő csoportokba sorozta: erkölcsi veszélyben lévők, magukra hagyottak, beszámíthatatlanok és felelősek. Vita tárgya volt még az egyén és az egyéniség tanulmányozásának kérdése is, amelynek letárgyalásában tévékeny részt vettek a román küldöttség tagjai is. Végül a legfontosabb problémaként szerepelt a napirenden a bíró szerepének kérdése a bűnözés elleni harcban. A kongresszus leszögezte, hogy a büntetőtanácsban helyet foglaló bírának

bűnügyi szakértőnek kell lenniök, akik kizárólag csak bűnügyeket tárgyalnak.

A több napig tartó kongresszust kirándulás zárta be. A résztvevők Nápolyba utaztak, ahová Solmi olasz igazságügyminiszter is elkísérte őket, aki máskülönben a kongresszuson az olasz kormányt képviselte. A résztvevők meglátogatták többek között a nissidai javítóintézetet, majd pedig megjelentek a nápolyi kiskorúak-törvényeszkének ünnepélyes felavatásán is.

Apróhirdetések

Lakás

szavanként 3 lei

Kiadó

udvari lakás: 2 szoba, előszoba, konyha, kamara, november 1-től Nagyvárad, Str. Bratila-uu 61. szám.

Kiadó

azonnal egy különbejartu udvari butorozott szoba, fürdőszobával, Nagyvárad, Str. Avevescu 37. szám.

Kiadó

egy utcai szoba azonnal. Cim: Nagyvárad, Str. Andrei Muresan 3.

2 szobás

komfortos lakás november 1-re kiadó. — Nagyvárad, Str. Ingusa No. 26.

Allást keres

szavanként 1 lei

Német kisasszony

gyermeknek mellé ajánlkozik. Nagyvárad, Str. Moldova 38. szám.

Adás-vétel

szavanként 3 lei

Használt

o karban lévő irigépet megvételre keresek. — Cim a kiadóba.

Kisebb

Zefir kályhát megvételre keresek. Nagyvárad, Str. A. Treb. Lauriad 18. szám.

Egy

fűszerüzlet berendezése eladó. Nagyvárad, Str. Nicolae Zeiga 50. sz.

Herbst

óra-, ékszeráruház, Regele Ferdinand 3. szám, Nagyvárad. Doxa, Omega óra 800—1000 lei és feljebb. Schaffhauseni óra 3000 lei. Arany karikagyűrűk 14 karátos aranyból. — Veszek arany, ezüst, briliáns ékszereket, arany órákat.

Télikabát

jó állapotban 13—16 éves fiúnak eladó. — Nagyvárad, Str. Ciordasiu No. 21.

Eladó

4 szobás villa, Nagyvárad, Str. Sinaia 4. szám Kováts.

Veszek

mindenféle papírt és könyveket, ruhaneműt és ócskaholmit. Hívásra házhoz megyek. — Klein Dezső, Nagyvárad, Str. Budaj Deleanu 2. szám.

PUHA CÍMOT

állandóan vesz a Szent László-nyomda r. l. Oradea.

LEGUJABB

Megnemtamadási szerződés Franciaország és Németország között

Londonból jelentik: A „Daily Herald” diplomáciai levelezője úgy értesül, hogy ha a jelenleg folyó tárgyalások sikerrel járnak, Németország és Franciaország még november vége előtt kötesonós támadáskizáró egyezményt köt egymással. Az egyezményt, szövegezési nehézségek elkerülése végett valószínűleg közös nyilatkozatban, nem pedig aláírt és ratifikált szerződés alakjában rögzítik le, de a szándék ugyanaz lesz. Mindkét ország kötelezi magát arra, hogy nem támadja meg a

másik szerződő felet, hanem békés uton intézik el az egymás között felmerülő vitákat. A nyilatkozatnak az lesz a következménye, hogy Németország végleg lemond Elzász-Lotharingiáról, s elismeri, hogy a gyarmati kérdést békés uton kell rendezni, viszont Franciaország haladéktalanul érvényteleníti a Lengyelországgal és Szovjet-Oroszországgal kötött szerződéseit, amelyeknek éle Németország ellen irányult.

Négy külügyminiszter döntő tanácskozása Bécsben

A szerda délelőtti tárgyalások szakértők bevonásával történtek. — Göring porosz miniszterelnök Bécsben van

Bécsből jelentik: Ciano olasz külügyminiszter szerdán reggel 9 órakor érkezett meg Bécsbe. A pályaudvaron nagy ünnepléssel fogadták. Ribbentrop a pályaudvartól az Imperial-szállóba kísérte Ciano-t, hol egymással hosszabb megbeszélést folytattak.

Szerdán délelőtt 11 órakor a Belvedere kastélyban megkezdődött a négy külügyminiszter tanácskozása. A tanácskozásra a magyar és cseh külügyminiszter egy-egy szakértőt vihettek magával. Délben Ribbentrop ebédet adott a küldöttek tiszteletére, délután 4 órakor pedig döntésre ült össze Cianoval.

Párizsból jelentik: Az itteni olasz követségben úgy tudják, hogy a Magyarországnak átadandó területeket övezetekre osztják és körülbelül 10-ig az egészet átadják Magyarországnak.

KELETEURÓPAI ÉS BALKÁNI GAZDASÁGI KÖZÖSSÉG LÉTESÍTÉSE.

Párizsból jelentik: A Temps Göring vezértábornagy, porosz miniszterelnök Bécsbe érke-

zését összefüggésbe hozza a döntőbírósi tanácskozással. Megemlíti a *Die Zeit* című német folyóirat értesülését, mely szerint Németország hatalmas mezőgazdasági érdekközösség létrehozására készül Magyarországgal, Jugoszláviával, Romániával, Bulgáriával, Törökországgal, Görögországgal és Csehországgal részvételével.

TISO ELMARADT A TÁRGYALÁSOKRÓL, ELLENBEN TUKA BÉCSBE ÉRKEZETT.

Bécsből jelentik: Feltűnést kelt, hogy Tiso szlovák miniszterelnök nem tartózkodik Bécsben. Azt azonban egyenesen szenzációnak tartják, hogy Tuka megjelent Bécsben és ugyanabban a szállóban lakik, amelyben Chvalkovszky cseh külügyminiszter. Feltűnőnek tartják azt is, hogy Tuka a Hlinka-gárda díszparancsnoki egyenruháját viseli. Tuka jelenlétét különféleképpen kommentálják. Érdekesnek találják azt is, hogy a prágai német követ, amint Chvalkovszky Bécsbe érkezett, azonnal udvariassági látogatást tett nála.

Szerda este hét órára várják a döntő- bírósi ítéletet

Budapestről jelentik: A déli lapok bécsi értesülése szerint szerdán este negyed 7 órakor hozzák meg a döntőbírósi ítéletet és azt haladéktalanul közlik a magyar és a cseh küldöttséggel. Közvetlenül utána aláírják a jegyzőkönyvet, amelyben a magyar és cseh kiküldöttek kormányai nevében elfogadják a döntőbírósi ítéletet és kötelezik magukat annak végrehajtására.

SZOMBATON MEGKEZDŐDIK A MAGYAR CSAPATOK BEVONULÁSA A VISSZA- CSATOLÓDÓ TERÜLETEKRE.

Budapestről jelentik: Az *Est* című lap bécsi jelentése szerint ottani magyar diplomáciai körökben jó hatást tettek azok a hírek, amelyek a Pozsonyban tárgyaló katonai bizottságok munkájáról érkeztek Bécsbe. A tárgyalások Pozsonyban simán haladnak, de még nem fejeződtek be. A magyar katonai küldöttség vezetője, Andorka ezredes, szerdán Bécsbe érkezett és bevárja a döntőbírósi ítéletet, s utána azonnal visszautazik Pozsonyba. A tárgyalásokat Andorka visszatérése után azonnal folytatják. Amennyiben a politikai döntés még

a szerdai nap folyamán bekövetkezik, akkor legkorábban szombat reggel megkezdődik a magyar csapatok bevonulása a visszacsatolódó területekre.

Angol bírói ítélet: A nemzetközi Spanyolország önálló állam

Londonból jelentik: Az angol bíróság kedden olyan döntést hozott, mely szerint a nemzetközi Spanyolország önálló állam és ennek következtében nem lehet kötelezni arra, hogy alávessené magát idegen bíróság ítéletének. A köztársasági kormány ugyanis pert indított, hogy adják ki neki a spanyol nemzeti hatóságok által igénybevért ama gözöst, amelyet az angol hatóságok a londoni kikötőben lefoglaltak. Az angol bíróság megállapította, hogy az angol külügyminisztérium elismerte, miszerint Franco tábornok kormánya ténylegesen gyakorolja a közhatalmat Spanyolország nagyrésztében. Ezt a határozatot tekintetbe kell venni a bíróságnak és a spanyol nemzeti kormányt önálló állam kormányaként kell kezelnie.

Mussolini az egész világot érdeklő beszédet mond pénteken

Rómából jelentik: Mussolini pénteken a Palazzo Venezia erkélyéről nagy beszédet mond az ország minden részéből érkező hadviseltek előtt. Hír szerint a beszéd nagyfontosságú és az egész világot érdeklő nyilatkozat lesz.

Herriot a francia köztársaság elnökjelöltje

Párizsból jelentik: A radikális szocialista párt marseillei kongresszusán Herriot beszéde után sok olyan felkiáltás hangzott el, hogy Herriot legyen Franciaország köztársasági elnöke. Ezeket a lelkes felkiáltásokat francia politikai körökben úgy magyarázzák, hogy Lebrun megbízatása a jövő tavasszal lejár és helyét Herriot fogja elfoglalni.

A Volosin-kormány elrendelte a ruszin nemzeti tanács felosztását

A szlovákok eltávolították a Scotus Viator rózsashegyi szobrát

Varsóból jelentik: A Lengyel Távírási Iroda prágai jelentése szerint a Volosin-kormány elrendelte a ruszin nemzeti tanács felosztását. A tanács székházában házkutatást tartottak és a tanács pénztárát elkobozták. A vasárnap elkezdődött tüntetések még mindig tartanak. Kedden este a ruszin lakosság nagy tüntetést rendezett a Volosin-kormány ellen és beverte a miniszterelnök ablakait. A tüntetőket a karhatalom oszlatta szét.

Londonból jelentik: A *Times* prágai jelentése szerint a Hlinka-gárda tagjai eltávolították helyéről Seton Wattson, másképpen Scotus Viator rózsashegyi emlékszobrát. Durcsánszky szlovák miniszter és Sidor képviselő hangoztatták, hogy Wattson nagy szerepet vitt ugyan Szlovákia jogainak megvédése körül, de legujabb cikkeiben magára vonta a boldogult Hlinka haragját. Különösen felháborította Hlinkát az a magatartás, amelyet az angol közíró a pittsburgi egyezményrel, a szlovákok önkormányzati követelésének alapjával szemben tanúsított. Kijelentette, hogy maga Hlinka kívánta a szobor eltávolítását.

François Poncet, volt berlini francia nagykövet elutazott a német fővárosból, hogy Rómában új megbízatását elfoglalja. Ez a kép a berlini elutazáskor készült. Jobbszélen Attilico olasz nagykövet látható.

Szent László-nyomda Rt. körforgógyár
Oradea-Str. Regina Carol II. No. 5